

P. Em. Soukup, O. P., Přežitky?

Kurs duch. života 6.

Před válkou psal Rosegger slova, která tehdy zněla většinou lidí jako nepochopitelný přežitek z nekulturních časů: „Ten dosáhne největšího štěstí, kdo umí svá přání tak zaříditi, aby mohla býti ukojena s nejmenším výdajem duševní svobody. Nač chcete na ubohém člověku vypěstovati tisíc chapadel a tisíc srdcí, když jedno srdce postačí ke štěstí?“ Zněla jako přežitek ze starých dob, kdy křesťanství volalo po ovládnutí smyslů, kdežto moderní doba uměle vymýšlí a množí pro ně požitky. Zcela přesně podle starého pravidla Boží moudrosti: „Kde je tvůj poklad, tam bude i srdce tvé.“ Je-li země pokladem, jsou smysly pány, je-li pokladem Bůh a duše, stávají se smysly služebníky, cvičenými k velikým úkolům.

V tomto výcviku byli staří mistry. Nesmírně zajímavá jest poznámka svatého Tomáše Akvinského při výkladu Genes. 27: „Jeden svatý muž mi důvěrně svěřil, že po dřívějším chybování tak se vycvičil, že vůně květů povznášela duši jeho nad zemi až k opojení.“

Že v duchovním životě se musí smysly stát služebníky vycvičenými, nepotřebuje důkazů. Vrací se tu pravda o dvou pánech; hmota a duch nemohou zároveň vládnouti. A protože má křesťanu vládnouti duch, musí smysly sloužiti.

Boží moudrost nic nedala člověku nadarmo tak, aby to prostě muselo býti ubito. Vše slouží k dobrému těm, kteří milují Boha, řekl svatý Pavel; tedy činnost smyslů nemá býti ubita, nýbrž vycvičena, aby smysly jako včelky uměly s květů země sbírat pel pro práci duše.

I menší důvtip tuší, že se tu podává práce nesmírně jemná. Pouhé utloukání přirozeného života smyslů má značnou dávku hrubosti, jako každé utloukání. A kdo má zkušenosti ze života duší, ví dobře, že pouhého „umrtvování smyslů“ nikdo dlouho nevydrží. Vydrží je třeba až do smrti pouze ten, kdo v jakési logické zarputilosti si libuje v potírání. Úkolem našeho duchovního života však jest povznesení všeho, aby žilo vysokým životem. K tomu je třeba vychovávat život smyslů, převychovávat jej k službám ve výšinách ducha.

Myšlenkám se snáze půjde ve šlépějích mistra ze starých. Ve výkladech textů Písma zanechal svatý Tomáš Akvinský stopy své práce jako perlami poseté. Půjdeme po nich, jen si ještě zopakujeme jména smyslů: zrak, sluch, čich, chuť, hmat.

Bratru Reginaldovi psal svatý Tomáš jako programové heslo této práce: „Sbírej se, vracej se k sobě, nebuď jako oko, které všechno vidouc, sebe nevidí.“ Sbíratí rozptýlené a těkavé smysly, stavěti je do služeb duchovní myšlenky. Neboť uvolněná těkavost smyslů jest duchu tak nebezpečnou, že praví svatý Tomáš: „Dostačí jediný neprozřetelný pohled, aby duše byla oloupena o všechn svůj majetek, o všechny zásluhy.“ (Thren. 3.) Podobně praví o sluchu: „Je-li sluch podroben rozumu, jest lidský, není-li podroben, je zvířecí.“ (Ps. 43.)

Tím je dostatečně naznačena první zásada převychovy smyslů, důvody i cesta, totiž ovládnutí, odpírání volnosti a přání smyslů. Práce smyslů musí býti ovládána nejen duší, nýbrž duchem, zásadami rozumu. To jest nejmenší požadavek, který má býti uskutečněn každým člověkem i v přirozeném životě, aby byl rozdíl mezi člověkem a zvířetem. U věřícího člověka přirozený život a činnost smyslů musí býti ovládnuty duchem věřícím.

Značkou ducha jest viděti dále, hlouběji, výše. Značkou křesťansky věřícího ducha jest na zemi míti vědomí Boha jako největší životní hodnoty. Z toho vědomí se rodí dvojí: kontrola a vedení. Kontrola potvrzující správnost, varující před nebezpečím, odstraňující nebezpečí, zavírající brány před nebezpečím.

Kontrola je první částí převýchovy smyslů, které se říká v křesťanské řeči umrtvování smyslů. To pochopí dítě, že se nesahá na věc, působící ránu, ať se na ni sahá kterýmkoli z pěti vnějších smyslů.

Druhou a podle řečeného hlavní částí převýchovy smyslů jest vedení, mající značku křesťanského ducha: dále, výše a hlouběji.

Vykládaje 17. hlavu prorocství Isaiášova otvírá sv. Tomáš takové pohledy a vedení do dálky, výšky a hloubky: „Oko se má obracet k Bohu čtverým způsobem: předně v přesvědčení víry, za druhé v očekávajícím doufání, za třetí v nazírání láskou, za čtvrté v čekání budoucí oslavy.“ — Do výšky vede oko víra, do dálky naděje, do hloubky láska a myšlenka na budoucí život. Tak okem vchází do duše země očištěná, povýšená, zkrásnělá, skoro bychom řekli, že se stvořením vchází do duše Tvůrce.

Je to myšlenka na výšost umělecká. Mysleme si malíře, jak jest jeho oko vychované pro barvy dálky a hloubky, pro perspektivy výšky. Mysleme si básníka, estéta... každý umělec má smysly převychované na dálky, výšky a hloubky, jichž necvičené oko nevidí, a proto znuženo se odvrací odtud, kde cvičené oko je široce a ztrnule otevřeno jako v extasi.

Co naznačil svatý Tomáš o smyslu zraku, lze z různých jeho výroků sestaviti o každém z ostatních smyslů. Netřeba o tom dále psáti. Kdo chápe, dovede rozprávěti; nechápajícímu byl by marný sebe delší výklad.

A nyní si můžeme napsati slovo nadpisu: Přežitky? Je tato výchova vnějších smyslů opravdu přežitkem starých dob, jenž dnešní době není leč výstavním číslem musea?

Dlouho již byl životním heslem „moderním“ výkřik onoho bouřliváka, jehož etika znala jedinou devisu: neušetři si žádnou zkušenost. Dej srdce v plen všem vášním, bouřím, všemu nebezpečí...“ (Host. VI. 1.) Dlouho již, a zdálo se, že na beznadějně dlouho bude pravdou, že člověk dneška ve své přestupňované vnější kultuře se stal tak závislým na požitcích smyslů, že si nedovede mysliti jakýsi blahobyť leč v užívání všeho, co může posloužiti smyslům. Pro takovou dobu ovšem by byla nepochopitelná řeč o svaté uměleckosti převýchovy smyslů.

Ale nastává rozhodně vystřízlivění. Hlásí se touha po duši a duchu, živelně se začíná projevovati snaha po proniknutí za hmotu, dále, výše a hlouběji. „Obracíme se zády k veteši starého realismu a naturalismu. Nový svět naplnil lidského jedince novými duchovními obsahy;“ v uměleckém smyslu je tak psáno (Host. tamt.), marné však budou všechny snahy, nebude-li lidský jedinec uměti takového umění, jemuž se dosud říkalo přežitkem.

Na zář slunce si musí zvykati oko, na zář slunce, na výše oblohy a perspektivu propastí pod oblohou si musí zvykati člověk v převýchově smyslů. Potom přestává vláda hmoty a upevňuje se vláda ducha, přestává život hmotou a nastává život duchovní. Připravují se největší vzlety, nejhlubší vzněty, neboť jsou prolomeny hráze, odhozena závaží, prolomeny ledy, když cvičené vnější smysly slouží Duchu.

P. Silv. M. Braitto, O. P., Výchova obrazivosti.

Kurs duch. života 7.

Všechny přirozené schopnosti jsou věcně dobré.

V mravním řádu jsou o sobě nelišné; tedy ani dobré ani zlé. Jsou měkkou, poddajnou masou, ze které možno vytvořiti obraz Boží nebo ďábelskou modlu. Pojedná se jinde o řadě těchto schopností, které nazýváme přesně smysly

vnějšími, protože jich organismus jest na povrchu tělesném. Obecně se mluví jen o smyslech. Vedle oněch pěti vnějších smyslů, jest řada schopností vnitřních, z nichž dlužno si všimnouti především obrazivosti.

Obrazivost má velký význam pro duchovní život. Obrazivost zprostředkuje mezi vnějším světem a rozumem. Umožňuje rozumu poznávati. Obrazivost má totiž trojí úlohu. Vyjadřuje již dosti odhmotněné jevy vnímaté smysly, potom tato vyjádření věcí dovede reprodukovati. Konečně má možnost sprádati obrazy v nové sestavy. Všemi třemi směry dovede sloužiti duchovnímu životu a ve všech směrech dovede natropiti příšerné spousty.

Obrazivost jest velmi důležitý činitel. Je-li naše fantasmie plna představ Božích pravd, Boha a svatých, mysl snadno se může Bohem zabývati. Fantasmie jest zrcadlem, citlivou deskou pro rozum. Pracuje s fantasií a pracuje s tím, co v ní najde. Když máme v obrazivosti představu bratrství všech lidí, zcela jinak se nám s nimi spolužije, než když vidíme jen šejdíře a darebáky. Je-li obrazivost plna naší bídy a Boží velikosti, bude těžko rozumu se nadýmati a spoléhati na sebe. Obrazivost jest totiž vyjádření nejen stavů smysly zachytitelných, nýbrž i vnitřně poznávaných a zaznamenávaných pravd. O každé pravdě máme svou představu obrazivou, více méně odhmotněnou, více méně konkrétní. Třeba tudíž pracovati na tom, aby naše obrazivost byla oplodněna rozumem. Dejme působiti pravdám na obrazivost, zahrňme ji Bohem a ona pak bude pronásledovati rozum jako šelma lačná Boha.

Běda duši, která nevěnuje péči obrazivosti. Chcete věděti, co fantasmie umí? Musíte to věděti, protože dovede vás duchovně zničiti. Obrazivost je pokažena dědičným hříchem. Zeslabena. Proto skresluje, zatemňuje, podléhá vášním dychtivým i vznětlivým. Dovede ukázati černé bílým, svaté dovede očerniti a hnus posvětiti. Fantasmie dovede hřích vylíčiti jako záslužný čin. Probeřme nebezpečí jednotlivých činností obrazivosti. Přijímá vše — — — Jak tedy nutno bděti nad obrazivostí. Nepřeplňujme jí, nezatěžujme jí představami, které by ji mohly znečistiti, zatížit, zachmužiti. Jediný pohled kolikrát dovede rozpáliti tělo, že se udusí v blátě. Bděme nad obrazivostí proto, že má obrovskou sílu reprodukční. Vybavuje a představuje obrazy, kdy si toho nejméně přejeme. Dovede se i zvrhnouti na šílicího honícího psa v člověku. Stále pronásleduje jako litice, stále útočí a ponižuje duši, která připustila určitou představu. Jak pronásleduje představa ctižádnosti zlata, masa... Příšernou pak může se státi kombinující síla obrazivosti. Dovede cele omotati člověka, zcela ho schvátiti. Vše spojí, božské s ďábelským, překrutí, zkrásní, zohaví... Naše sny jsou často toho důkazem. I nejnevinnějších věcí dovede tato kombinační schopnost užiti pro své záměry.

Jak dovede obrazivost trýzniti při modlitbě. To její obtěžování v nejpamátnejších chvílích ticha a sebranosti. Sv. Tomáš nás tu utěšuje: Quia etiam sancti viri quandoque evagationem mentis patiuntur. (2. II. q. 85. art. 13.) „Neb i světci trpívají roztržitostí.“ Velký předchůdce svatého Tomáše Richard od svatého Viktora si nařiká, že „obrazivost s takovou dotěrností hluší do uší, že mysl buď nijak, nebo jen nepatrně může jejího hřmotu potlačiti. Tak se stává, že při modlitbě ústní či vnitřní, nemůžeme odstraniti představy obrazů, i když chceme.“

Neštěstím jest rovněž pro duchovní rozvoj uvolniti fantasmii, nechati ji „mlíti naprázdno“, jak varuje svatá Terezie z Avily. To fantasmii rozuzdí. Uvolněná pak fantasmie, hlavně přepjatá nejasnými a neurčitými představami takového civění do prázdna, zeslabuje rozum i vůli, neb nenalézají v obrazivosti dostatečného pracovního materiálu. Právě z této nestřežené práce fantasmie vznikají ony roztodivné nápady, které pak nás obtěžují a o kterých nevíme, jak jsme k nim přišli.

Fantasmie často pouštěná z uzdy jest špatným rádcem ve vášnivých rozzechvěních. (Běru tu vášně ve smyslu psychologickém, jichž věda vypočítává 11, šest dychtivé snahy a pět snahy vznětlivé, které někteří čeští filosofové zcela nevěčně nazývají náruživostmi, které přesně jsou jen vášněmi nezřízenými!

Obrazivost nestřežená umí popuditi k nenávisti, jest kolikrát příčinou nesvárů a hněvu. Dovede vrhnouti požáry tělesnosti do duší dosud čistých, protože umí zatemniti rozum, umlčeti svědomí a potlačiti vyšší, vznešená hnutí. Obrazivost pak jako by ani nebyla schopna lepších představ.

Jak tedy zacházeti s fantasií? Máme ji ubíjeti? To není ani moudré ani dobře možné. Lepší je ji vychovávat. Myslím dvojí výchovu: pozitivní a negativní. Negativní žádá oddalovati od ní vše, co by ji mohlo znečistiti, zavést. Protože fantasmie běře zvenčí svůj materiál, třeba bděti i nad smysly, které zprostředkují mezi ní a vnějším světem. Nebudu to

dlouho vykládati. Ví přece každý, že, kdo chce mít čisté ruce, nehraje si se smolou. Tělo i duši snižující představy nechť nenacházejí přístupu v nitru duše, prosící o Boží polibek. Z téhož důvodu třeba nevyvolávali staré snad uložené představy. Ani ne za účelem lítosti nad minulými hříchy! Co bylo za námi, nechme to zapadnouti v moře Božího milosrdenství, vzpomínejme jen všeobecně hříchů minulosti. Dejme času obrazivosti, aby neopakováním, zapomenutím, hromaděním jiných obrazů, staré škodlivé představy zmizely. Takové zbytečné opakování může svést i k zoufalství, malomyslnosti!

Obrazivost má však i své pozitivní hodnoty. Básníkům pomáhá vyjádřiti, co druzí jen tuší, nalézá skrytou krásu hodnot. (J. Durycha: Kouzelná lampa!) Pravá краса vždycky povznáší. Krása ne výseková, nýbrž ta, která je odleskem pravdy, to jest, která vyjadřuje zápětí skutečností do jich všeobecného poslání a rámce, která podává věc celou i s jejím vztahem k posledním příčinám a k Příčině nejvyšší. Fantasie dovede vylíčiti krásu Boží, vznešenost ctnosti, nachází dobro v lidech, jež si pak zamiluje. Obrazivost může nám pomoci, abychom neviděli kolem sebe jen lotry, nýbrž duše, lidi slabé, ale dobré vůle tolikrát!

Protože však fantasie jest pozitivní hodnotou, třeba ji též pozitivně obohacovat. Zalejme ji svatými, krásnými, čistými představami! Jak velký vliv tu mají básníci, skladatelé, malíři, sochaři Bohem inspirovaní. Jak velký význam má v prostotě a plnosti krásné slovo kazatele, žhavé zrno zповědníka. Přestaňte již s traktátnickým suchopárem tzv. nábožných knih. Tahle literatura, které ve Francii říkají „édifiante“, a které říkám ufňukané pobožnůstkářství, jest s to dokonale diskreditovati celé náboženství u lidí s fantasí, podobající se rozkvetlé louce. Nemylte se, člověka žhavého a hlubokého zhnusí tahle literatura pro tetky.

Chceme-li obrazivost povznést, zabývejme ji často Bohem. Představujme jí často Boží vlastnosti, vyzorované ze stvoření a umocněné na nekonečnou. Ukazujme jí hrdinnost, sílu, obětavost, tichost a žhavost světců. Životy svatých, ovšem, ne bezkrevné povídání těch různých moderních spisovatelů životopisů, dovedou zaujmouti hluboce obrazivost. Vizte, jak jest uchváčena obrazivost Augustina, hledajícího velikost strohou velikostí v sebezáporu svatého Antonína, poustevníka! Čím více svatých představ zaplní obrazivost, tím více vymizí představy nesvaté, tím více mysl z nich čerpá pro svůj duchovní vzrůst, posiluje a zdvihá se. Obrazivostí podporovaný rozum snáze unese začáteční obtíže s představou odměny: samého Boha, nejlepšího a nejsvětějšího. Představa pekla a trestů jsou často s to zastaviti nás nad propastí. Představa utrpení Páně pro nás, pro naše hříchy, přívalem hořkosti udusí ohně, čpící sírou nízkosti.

A. Lemmonyer, Vnitřní složení duchovního života.

Kurs duch. života 8.

Je tedy naším plánem učiniti si o nadpřirozeném životě, chceme-li jím žíti plně a jistě, správnou představu. Ne pojem čistě empirický. Opravdové učení založené na principech, tj. na samotné přirozenosti věcí.

Především si však musíme uvědomiti, že to, co nazýváme nadpřirozeným životem, je vlastně božský život. Náš nadpřirozený život v obyčejné podobě prostého křesťanského života i ve vznešenější podobě zvané duchovním životem, jest účastenstvím na samotném životě Boha. Pro jeho podstatu, již tvoří provádění božských ctností víry a lásky, můžeme dokonce říci, že jest v nás opravdovým zpřítomněním Božího života, jenž jest: dokonale se poznávati a milovati.

Jest tedy zcela zřejmo, že náš nadpřirozený život by nemohl představovati jenom úkon naší přirozené činnosti, našich lidských schopností. Tento nadpřirozený život, jenž je božským životem, potřebuje pramenů, principů sobě rovného řádu a tedy principů božských. Pro stručnost řekněme rázem: nikdy se božský život nestane naším životem, nemáme-li napřed podíl na božské přirozenosti. Je to neomezený, absolutní zákon: taková je činnost, jaká je přirozenost; takový život, jaké bytí. Božský život je život vlastní božské přirozenosti. Kdo jest povolán k podílu na jednom, je tím samým povolán k podílu i na druhém. A poněvadž je tomu tak i v našem případě, jest třeba, abychom v sobě měli

samu přirozenost Boha. Kdo necítí podivuhodnou pevnost a jednoduchost tohoto katolického učení tak krásně osvětleného svatým Tomášem!

Tato Boží přirozenost v nás jest milost, již zveme posvěcující nebo povahovou (habituální). Z toho musíme dojít k závěru v podstatě základnímu a dosažitelnému pro všechny, jež však záhodno, aspoň mimochodem, připomenouti zvláště duším méně poučeným nebo plným nesprávných představ, které i ve stavu smrtelného hříchu sní o dokonalosti a o mysticismu. Tam by bez stavu milosti nemohlo býti života opravdu křesťanského a tím méně duchovního. Kdo se snaží vésti nadpřirozený život a nemá ještě milosti Boží, pak jest se mu snažiti, aby jí nabyl, nebo jestliže ji snad ztratil, aby ji bez odkladu získal užíváním svátostí k tomu konci od Ježíše Krista ustanovených. Celý čas ztrávený ve stavu hříchu, jest ztracen pro nadpřirozený život, jenž jest životem božské přirozenosti v nás, kterou, jak řečeno, nazýváme milostí posvěcující.

Ale je to opravdu možno, že bychom měli v milosti posvěcující vlastní přirozenost Boha? Jest to tak mimořádná věc, že tomu těžko uvěříme, a i když tomu věříme, toho stěží pochopíme. — Přes to nás nutí zásada: není pro nás božského života bez božské přirozenosti v nás. Právě tak, jako nemůže býti řeči o rozumovém životě u tvora, jenž v sobě nemá rozumové přirozenosti. Slovo, které má zmocni naše pochyby, vyřkl apoštol svatý Petr; Pán Ježíš chtěl uchovati čest tohoto výroku pro muže, jež učinil svým náměstkem. A skutečně čteme v jeho druhém listě (1, 3 nn.): „Vždyť přece nám jeho božská moc darovala všechno, co náleží k životu a zbožnosti..., kterými nám dal převeliké a drahocenné dary zaslíbené, abyste se skrze ně stali účastni božské přirozenosti...“ Je zřejmo, že tyto dary života a zbožnosti, kdysi zaslíbené a nyní Ježíšem Kristem udělené, jsou dary milosti. Tedy je nemožno o tom pochybovati. Milost, milost posvěcující jest účastenstvím na božské přirozenosti. Jest v nás božskou přirozeností v účastném stavu; ne tedy ve svém stavu vlastním, a možno-li říci, původním. Tak může býti božská přirozenost sdělená jenom věčnému Synu Božímu a Duchu svatému. Pro nás je to nemožno; byli bychom samotným Bohem. Je to jenom ve stavu účasti, ale zase je to sama božská přirozenost, podle své formy a se svými vlastními jakostmi.“

Ale přece jenom — ještě něco — jest to možné a není tento neslýchaný výrok svatého Petra jedním z míst Písma svatého, která nelze bráti do slova a třeba jich vyložit? Církev katolická jej bere doslovně. A také nejde jen o osamocený výrok; v Novém zákoně je ještě mnoho jiných míst, která praví touž věc různými slovy. Na příklad tento tak působivý výrok svatého Jana: „Vizte, jakou lásku nám prokázal Otec, abychom dítkami Božími sluli; a my jsme jimi.“ (I. Jan 3, 1.) Tož jak bychom jimi byli, kdybychom jakýmsi způsobem v sobě neměli přirozenost Boha, našeho Otce?

Odpovíte: tím, že nás přijme za vlastní, adopcí. A odpověď je správná, ovšem pokud vyjadřuje, že nejsme dítky Boha přirozeným zplozením. „Přijali jste,“ píše svatý Pavel Římanům (8, 15), „ducha synovství (Vulg.: Spiritum adoptionis filiorum), ve kterém voláme „Abba, Otče!“ Jde tedy jistě o přijetí za vlastní. Ale jaké je to jedinečné adoptování, které se skoro nepodobá lidskému přijetí za vlastního. Zde jest to vnější a právní úkon, který, i když přináší adoptovanému nová práva a nové postavení, přece v ničem nemění ani jeho krve ani jeho srdce. Božské přijetí za vlastního rozlévá v našich srdcích „Ducha“, kterého jsme neměli. Jakého ducha? Ducha, kterým voláme k Bohu, který volá: „Abba, Otče!“ Tento Duch je jakoby krev Boží v nás. Řekněme lépe: jest to vylití samé Boží přirozenosti v nás. Duch adoptování a milost posvěcující jsou jen různá pojmenování téže božské reality; zmocnění se jí z nás činí právě dítky Boží.

Jsme tedy Božími dětmi adoptováním, které jest svobodným konem vůle Boha či — jak praví svatý Jan — jeho lásky. Avšak, i když toto adoptování vylučuje každou myšlenku přirozeného zrození, přece má v sobě jakési, Bohem nám dané, sdílení jeho vlastní božské přirozenosti. A toto sdílení jest po svém způsobu jakýmsi rozením, třeba ne přirozeným. Bůh jest opravdu naším Otcem a my jeho dětmi. „Jsme zrozeni z Boha,“ píše svatý Jan v úvodu svého evangelia (Jan 1, 13), což současně praví, že Bůh nás zplodil. A přece se o žádném otci neříká, že zplodil, jestli nesdělil jiným bytostem — svým dětem svou vlastní přirozenost. A poněvadž se milostí posvěcující stáváme dítkami Boha, pak musí v nás býti sama Boží přirozenost ve stavu účastném.

Obyčejně se toto tajemství lásky uskutečňuje ve křtu svatém. A v křesťanské mluvě je křest svátostí našeho znovuzrození, rozumí se našeho zrození duchovního a božského. Milost posvěcující, kterou při tom po prvé

dostáváme, je nám tam daná s oním zvláštním znamením milosti znovuzrození nebo nového narození. Ve křtu nás Bůh rodí a první milost posvěcující, kterou nám dává úkonem své svobodné vůle, představuje otcovské sdílení, jehož nám dopřává ze své vlastní božské přirozenosti.

Postavme se tedy rozhodně před pravděpodobnou skutečnost. V celku jde o uvěření v lásku Boží k nám, v lásku, která Boha učinila naším Otcem. Buď budeš, buď nebudeš křesťanem, je-li pravdivé tvrzení svatého Jana: „A my (křesťané) jsme poznali a uvěřili v lásku, kterou Bůh má k nám.“ (1. Jan 4, 16.)

Až dosud jsme byli jenom lidmi. Ve skutečnosti to není malá věc. Mohl-li nás Bůh pozvednouti až k účastenství na jeho vlastní přirozenosti, to proto, že jsme byli — třeba za anděly a na posledním místě — z rodu rozumných bytostí, k nimž patří také On, i když je daleko převyšuje. Ale, hle, od té chvíle jsme hodně povýšeni nad náš přirozený stav, nad stav samých andělů a veškeré bytosti, kterou by Bůh mohl stvořiti, do řádu čistě božského. Milost posvěcující je dosti nedokonalá, jestli si jí všimneme po její všeobecné povaze bytnosti. Úplnou bytostí či substancí vůbec není. Jest druhořadou bytostí, kterou nazýváme případečnou, accidens. Ale uvážena ve své příčině nebo v přirozenosti, jest realitou vyšší nad vše stvořené a je i jiného řádu než stvořené věci. Je čistě božská. Jí vstupujeme v podíl: na bytí Boha; ale ne všeobecně, neboť všechno, co je, má podíl na bytí Boha; — na životě Boha; ne jenom všeobecně, neboť všechno, co žije, ho částečně má; — na rozumu Boha; zase ne všeobecně, vždyť všichni duchové jej také mají; — ale na jeho samém božství, na jeho božství tak povzneseném nad všechny řád tvorů, že jest nesdělitelno cestou pouhého stvoření. Již jako lidé jsme byli složitými tvory. Na prvotním základě naší bytosti, jemuž je jistě dáti jméno živočišnosti, vystoupil zvláštní prvek, rozumová přirozenost, která z nás učinila nový druh, druh tvora rozumného, druh lidí. A tu vystoupila nová složka, a to řádu božského — milost posvěcující, skrze kterou máme účast na přirozenosti Boha. Živočišná část v nás byla podkladem pro přirozenost rozumnou, přirozenost rozumná zase slouží za poklad účastné božské přirozenosti. Tato účastná božská přirozenost je jenom jakostí, případkem a nepřeměňuje nás v nový druh bytostí, jako učinila rozumná přirozenost naší živočišné části. Milost koná oboje zároveň, i více i méně; povznáší nás do nového řádu, do řádu božského. Sám základ naší lidské přirozenosti, našeho duchovního bytí se milostí posvěcující opravdu zbožšťuje.

Věříme tomu? Chápeme to? Jestli toho nechápeme, jest nemožno, abychom pochopili nadpřirozený život, který jest božským životem. Právě tak je nemožno pochopiti, že se tento nadpřirozený život stal i pro nás možným a že již nemůžeme vésti jiného života. Nejde jenom o jakési vnější nařízení, třeba by bylo božské. Nadpřirozený život se stal naším přirozeným životem, poněvadž božská přirozenost, pro niž je nadpřirozený život přirozeným životem, se vylíčeným způsobem stala naší vlastní přirozeností. Představte si člověka, který v sobě vidí jen živočišnou stránku a vůbec nedbá rozumné přirozenosti, která ji určuje a pozvedá nad ji samu, a chtěl by žíti jako pouhé zvíře. Právě tak by se křesťan, který by nedbaje přítomnosti Boží přirozenosti v sobě sdělené v milosti posvěcující — se snažil žíti jen podle své rozumné přirozenosti a nepřijímati jiného pravidla než svůj rozum, stavěl proti své vlastní přirozenosti, která nyní jest: býti tvorem rozumným zbožštěným.

Závěr: každý křesťan ve stavu milosti a tedy přípuštěný k podílu na božské přirozenosti, má v sobě opravdovou a jako by živoucí realitu — která mu patří, která přispívá k vytvoření jeho skutečného a úplného bytí — božský základ, živoucí princip svého nadpřirozeného života, který jest božským životem. Tento božský život se mu nestal jenom možným, jenom povinným životem, ale je jeho vlastním životem i přiměřeným i přirozeným. Když jsme se tak stali „bohy“ ve smyslu skutečné třeba nedokonalé účasti na samé přirozenosti Boží, tu jest zcela přirozeno, abychom také vedli božský život. A již se ukazuje, čím bude: obrazem života Boha.

Duše pravý smyslům...

Z „Plynoucího světla“ Mechtildy Magdeburské přel. Otto F. Babler.

Ryba se neutopí v moři,
pták v povětrí se neumorí,

ve výhni zlato nevytizí,
však nabývá jasu a barvy ryzí.
Bůh stvořil tvory k tomu cíli,
by jenom dle svých povah žili:
jak proti své povaze mohla bych být?
Pryč od věcí musím já k Bohu jít,
jenž je mi Otec přírodou
a Bratr lidskou podobou svou
a Ženich z citu milostného:
já pak jsem bez počátku jeho. —
Obému jenom buďte rádi:
že žhavě pálí i mile chladí.
Ale tímto se nyní těšte:
že vašich nauk mi třeba ještě;
až se zase vrátím zpět, '
tu rad mi bude třeba hned,
neb mnohých léček pln je svět...

B. P. Dlouhá, Margrit.

Margrit Lekeux, zemřela 23 letá v r. 1916 v Luttichu, „svěhlavička, jež by se tam nahoře usmívala, vidouc, že ji chce někdo oblévat svatozáří“, nicméně bude mít vůni svatosti velmi přitažlivou zvláště pro ty řady učitelek a jiných žen a dívek osamělých, jež touží působiti pronikavě ve škole a pracovati sociálně; vyslechly řady přednášek, přečetly stohy pojednání o tom, jsou členkami řady spolků — a čím dále cítí, že iluze se rozplývají, srdce vysychá a křídla duše plouží stále zemdleněji; výsledky rovnají se skoro nule.

Drahé hlavy našich věřících učitelek, tak věrné a tak mučivě Světlo hledající, vám v první řadě chtěla bych sladkou Margrit přiblížit. Míním ovšem, že nejlépe rozluštil palimpsest její duše její bratr kněz-františkán a její vlastní duchovní vůdce. Mé řádky, jež mohou jejímu obrazu jen ublížit, mají za účel jen upozorniti vás na jeho knihu a na její chystaný překlad.

*

Stvořitel může stvořiti květ z ničeho. Ale On, jenž vládne i zákonům přírody a přes ně a nad nimi projevuje svou moc, miluje zákonitost. Dle ní ušlechtilý strom nese ušlechtilé ovoce.

Margrit byla dcerou literární učitelky a devátým z desíti jejích dětí. Otec, který měl veliké dílny na uměleckou výrobu nábytku v Arlonu, onemocněl po 2 letém manželství; se svou ochromenou nohou, dítě na ruce, dozírající na kuchyň i dílnu v trpělivosti, čilosti a dobrotě byl pro představivost dětí obrazem Boha Otce.

Matka vstávala jako klášternice ve 4 hodiny a lampáři ji znali spěchající na první mši svatou. Pak oblékla děti, všechnu domácnost uvedla vchod, přidělila práce a už jako myška spěchem, knihy pod paží a růženc v ruce, šla do školy. Tři hodiny dopoledního vyučování, 2 až 2 a půl odpoledního, poskytovaly jí ještě možnost, aby v přestávce přišla nemluvně utiřit, v poledne totéž, poobědvat, domácnost pečlivě proběhnout, s obchodním cestujícím pojednat, výkladní skříň uspořádat. A zase obecná, vyšší dívčí nebo střední škola ji ujařmila do pěti hodin. Po návratu přehlédla úkoly dětí, zkontrolovala dílny, přihlédla k přípravě večere a pak s dětmi mohli ji viděti známí v první řadě při večerní pobožnosti. Večer s maličkým na klíně opravovala sešity, připravovala se k vyučování, studovala k dalším odborným zkouškám. Po 35 let přes chatrné zdraví vedla tento život statečná ženuška — učitelka vedle trvale nemocného muže, v práci, chudobě a starostech. Není tento život plný obětí palčivým kázáním zbabělosti dnešních žen? Ale paní Lekeux dosud žije... není to ještě minulost...

Vůli k oběti a sebezáporu tedy Margrit doslova pila z duše své matky.

Ve třinácti letech bere si za úkol „uzdravit“ nemocného otce, který ke všem trampotám ještě mučen jakousi depresí, odmítal potravu. Malá „holubička“ trpělivostí a tisíci úskoky lásky, žerty a lichotkami dokáže na něm vždy, aby jedl a dokonce, aby při pianě s ní zpíval své staré, milé písně.... Je zachráněn a pak může se léčit Margrit.

V devatenácti letech má pro celý život významnou rozmluvu s bratrem, který se chystá vstoupiti k františkánům.

Nadané dítě touží po vyšším studiu. Ale je třeba, aby byla podporou starým rodičům. Aby se stala učitelkou. Raděj by šla do kláštera, než jí být.

A tu k ní hovoří bratr, jehož duše patrně prošla už svou zahradou smrtelných úzkostí, horoucně odhodlána k výstupu na Kalvarii.

„Chceš být svatou?“

Jiskřivá rozmluva... duchovními světly i slzami sourozenců. Rozmluva, jež měla ohlas v nebi, do věčnosti.

*

Margrit Lekeux nevolila si povolání z lásky ani ze hmotných ohledů. Volila je proto, že cítila, jak bude pro ni nejtěžší obětí. Tu právě chtěla podati Pánu. Smrt zdála se jí snadnější, než nuda toho povolání. Toužila po studiu, po intelektuálním, jemném prostředí. A bylo jí učiti fundamentálním poznatkům děti z dělnické periferie. K čemu šla s odporem, záhy objala s láskou jako svůj kříž. Kříž milovaný. Stala se výbornou učitelkou. Ale byla by se stala právě tak výbornou dělnicí nebo výbornou intelektuálkou vyššího stupně, kdyby právě to bylo pro ni největší obětí.

Jako učitelka hleděla si v prvé řadě duší dětí sobě svěřených. Náboženská výchova byla jí základem práce; úspěch vyučovatelský byl přidán k jednomu potřebnému. Abychom nahlédli v její duši, ctěme její zpytování svědomí.

„Vmýšlím se v hodinku smrti svých žáček. Vždyť všechny jedna po druhé přijdou na řadu.

Dejme tomu, že by jedna z nich před mýma očima umírala. Co bych mohla pro ni učiniti? Co by ona mohla Pánu Bohu o mně vypravovat? Odstranila jsem obezřele s její cesty příležitost k neposlušnosti, k lenosti, lehkomyšlnosti, k reptání? Naváděla jsem ji, aby práce, jež pod mým vedením prováděla, posvěcovala dobrým úmyslem? Hleděla jsem všemožně přivést ji ke cvičení se v drobných ctnostech, učila ji přemáhati se, něco snést, jiným odpouštět?

Ó Ježíši, dej, abych vždy mohla odpovědět: Ano, Pane!“

Dokázala toho záhy, že všechny skoro její žačky chodívaly často až i denně ke stolu Páně. Sama připravovala ty, které měly jíti prvně ke sv. přijímání. Hostila je, obdarovávala. Neměla větší radosti, jako moci jiným radost způsobit, ať žačkám, jejich rodičům nebo kolegyním, za něž často únavné práce vykonávala.

Za dvě leta ve škole Margrit tak se soustředila k Bohu při svém povolání, jež přec vyžaduje stálé pozornosti, že žila téměř v ustavičné modlitbě a stále přenesena v přítomnost Boží a tak, jak píše její bratr, její práce byla modlitbou a její jednání akty lásky.

V tu dobu navštívila bratra v klášteře a ptá se, smí-li už vstoupiti do kláštera. Bratr zjednal si znalost o stavu její duše a radí čekati ještě, ač udiven tím, kam se v tak krátké době duchovně vyšinula.

Margrit dala svou duši cele Bohu. Ale to už nestačuje její lásce, jako všem duším na jistém bodu duchovního stoupání. Žízeň po duších, vášeň rybářská zmocňuje se Margrit a má už rozrůstati se v tak podivuhodný květ, že se bez dechu ptáte, jak to fysicky všecko svedlo to dítě... Duše, mnoho duší chce přivésti Kristu.

Péče o spásu dětských duší vede ji vždy dále v širo moře a nutí zabíratí vždy hlouběji. Nejprve hledí získati nové žačky klášterní školy. Pak věnuje jim hodiny mimoškolní. Zajímá se o rodiny dětí, navštěvuje chudé. Pak chopí se cvičení

zpěvu při františkánském chrámu. Otcové františkáni obírají se tam přistěhoválými dělníckými rodinami Vlámů, kteří tam tvoří spodinu společnosti. Neznalí místní řeči, s četnými rodinami v těsných bytech, v předválečných mzdových poměrech, byli vykořisťováni se všech stran a bez zastání; ký div, že propadali socialismu a odvraceli se od náboženství. Lutiští redemptoristé a františkáni brali je v ochranu, organisovali je, služby Boží pro ně měli, kázání ve vlámském nářečí; sál a knihovna v Hesbayerstrasse bylo jim útočištěm.

Tady Margrit ve své péči o duše našla vedle školy své hlavní působiště.

Škola už jí byla těsná. Možno si mysliti, že touha po činnosti, po akci, milujícím Boha tak vlastní, u Margrit nepotlačitelná a nezkrotná, nevešla se pod měřítko zlaté prostřednosti u těch, kdo mají ji za moudrost. Pohoršovali se nad ní, byla jim nepohodlná, pyšná, domýšlivá. Závist a nepochopení provázely ji na učitelské dráze. „Dělejte jako ty druhé!“ radívali jí. Rada lenochů lenochům. Jak ochotně bývají označováni za přehnané a blázny ti, kdo jí neuposlechnou, kdo hledají nové, neschůdné cesty! Také Margrit hleděli vpáliti znamení: Hysterická!

Margrit přešla přese všecko mlčelivě nedavši se mýlit. Jednou svolila k oběti; byla jí tedy oběť vítána; i když nebyla necitelná k bolesti, nakonec vždy přijala ji vroucně a nabídla Spasiteli.

Kolikrát bylo jí špatně rozuměno, kolikrát to vznešené srdce, nepočítající s lidskou nízkostí, bylo raněno na ostří nervů! Pán uložil jí zkoušku ohněm, a musila se vidět nepochopenou vlastními rodiči i zpovědníkem, aby byla tak osamocena, jak toho žárlivost Boží žádá u svých miláčků.

Margrit naslouchala učelivě slovům svého Snoubence. Vzdala se všeho, aby byla celá Jeho.

A přec i jí nastaly chvíle, tak známé svatým, že Milý její se skryl a darmo se dovolávala jeho útěchy. Zůstala tedy věrna bez útěchy.

V slzách a nejvyšší tísní naříká si jednou zpovědníku:

„Co mám dělat, důstojnosti... nic se mi nedaří, co počnu. Nemohu nic podniknout, abych někde nenarazila, v nějaké podezření neupadla... jako bych činila něco špatného. Ale chci přes to dál... jako služka, musí-li to být...“

„A co je s vaší láskou ke kříži?“ ptá se zpovědník.

Ihned se uklidnila: „Nemluvme už o tom, už to přešlo. Vidím, že jsem nebyla v právu.“

A do deníčku si zapisuje:

„Nuže, má duše, ponech to Pánu Bohu, On ti v budoucnu ukáže cestu. Vezmi všechno, světlo i tmu, útěchu i opuštěnost! Zapomeň na sebe cele. Zřekni se toho, abys svého obcování s Bohem po své vůli užívati mohla; každý způsob posvěcování se ať je ti vhod, nevyžaduj si světla ani radosti. Tvoje úloha tady musí se omeziti na to, abys milovala Boha a na sebe zapoměla; Jeho v utrpení milovala a z lásky k Němu trpěla. Tak se staň, ó Ježíši.“

Málo znám tak silných, srdce jímajících stránek v soudobé literatuře, jako je v knize P. Lekeuxe Margritin „Rybolov“.

Tady to dvaadvacetileté útlé dítě se záhadným úsměvem na rtech a podivným plamenem v oku odvažuje se samo nebo s přítelkyní, která má za úkol jen tiše se modliti, do špinavých, páchnoucích příbytků horníků, koňarů, dělníků při stavbě dráhy zaměstnaných aj. Jsou mezi nimi alkoholické, hrubci, nepoctivci, šejdíři, vyvrhelové. Jsou tu nemocní, nešťastní, zahořklí, zatvrzelí hříšníci, kteří po desítky let nebyli u svatých svátostí. Margrit vniká pod různými záminkami do jejich obydlí, slouží jim, obléká je, obdarovává je, lichotí, prosí, vybízí vytrvale, trpělivě, vroucně, až toho dokáže třeba po kolikáté návštěvě, že pošlou děti do kostela, do chóru, sami přijdou za nimi, na požeňání, na kázání, na mši a konečně ke zpovědi a ke stolu Páně. Kostel otců františkánů se plní; podivné obličejy, lidé, kteří si ještě říkají „soci“. Ale už trochu cítí se lepšími lidmi a těžko by jim bylo bez toho pocitu. A Margrit obchází věrně a do únavy v dešti či horku na 1400 rodin, aby je znovu a znovu pobízela, prosila a napomínala. Rozdává šíleně lásku i dary. Kde se jich nabere? Toť její tajemství. Žebra a dává. Ví, že malou pomocí získává veliké místo v srdcích

ubožáků. Pospíší si ubytovati tam Krista. Jásá, když přivedla zase jednoho hříšníka ke zpovědnici. Po jakých cestách krajní námahy a sebezáporu mnohdy. A jak jim slouží všem, jí s nimi, přátelí se s nimi, k sobě je zve, hostí je, hraje jim ke zpěvu a k tanci! Jak umí získávati ženy-megery, hrajíc na jedinou citlivou strunu u nich — mateřskou pýchu!

V době světové války, kdy vražedné vášně hárají v srdcích, hlad a bída zatvrzuje, tady ta dívka shromažďuje nejokoralejší srdce kol svátosti Lásky.

Přišli misionáři do Glain. Kostel byl prázdný. Otcové františkáni vzkázali Margrit. Ona a její žáčky daly se na obchůzku. Večer byl kostel nabit, místní lidé získáni. Margrit unavena k smrti, ale nekonečně šťastna podávala Kristu svátostnému svůj úlovek...

Z nejnižších, hříšných, zatížených, opovrhovaných a chudých činila si přátele. Do jejího příbytku k pohoršení všech měla přístup luza. Zнала všechny její odpuzující vlastnosti, ale už po příkladu Pána Ježíše milovala hříšné duše a o hříšnější zápasila více. Její dobrotu, vlídnost, soucit a dobročinnost byly bez mezí. Už ji ale také jmenovali ubožáci andělem.

Když za noci a deště k smrti znavena hovorem, chůzí, i svým kajícím pasem, který nad to pro umrtvování nosila, přicházela domů, byla všecka něma z radostných tajemství, jež byla zjevena její užaslé duši. Holubička měla orlí křídla a dotýkala se už nebes bran.

*

Jedním z jejích tajemství bylo, že se obětovala za bratry vojáky — františkán byl mezi nimi — a že Pán její oběť přijal. I doba přijetí byla jí známa. A protože v krátkém čase láskou vyplnila doby mnohé, připravovala se na smrt. Obstarala si zástupkyni ve škole, ač už unavena, ale přece ne nemocna, jak lékař zjistil. Poslední diktát dětem ve škole byl o smrti. Zvláště činna a horliva v ten čas odpovídala těm, kdo ji mírnili: „Na věčnosti budu si moci odpočinouti.“ Z řady jejích poznámek, jež nebyly brány vážně, vyšlo na jevo, že se na určitý den k smrti připravovala také zvláštním pokáním a pobožnostmi. Umyta a převléknuta ulehla, aby téhož dne v náručí matky, pro niž o sílu prosila posledním dechem, umřela jako světice. Do tří měsíců po dívce, o jejímž pohřbu řekla, kdy přijde řada na ni.

Před smrtí rozdala všechny své věci; zůstalo jí jen to, v čem umřela.

Její pohřeb byl královský, třebaže za rakví šlo mnoho luzy. Muži-hranáči, ženy-litice vzlykali nad hrobem společně s knězem, jenž nebyl s to domluvit. A už ti Vlámové a všichni, kdo Margrit znali, zvali ji svou malou sveticí a slibovali nad jejím hrobem vésti život spořádaný a nezapomínati na Boha.

A nejedna duše dala se šlépějemi Margrit od té doby. Zrnko zemřelo a setba vzhází.

*

Vnitřně Margrit je obětí zápalnou, již do plamenů hranice vrhá plamenná touha vlastní. Je to podivná ohnivá holubice, jejíž hořící křídla rostou do nekonečna, aby se jimi přilichotila k Božímu Srdci.

Ta rozmluva s bratrem, kdy s nevýslovnou radostí a pohnutím praví jí Páter Lekeux:

„Poslyš, holubičko moje, křídla ti vzrostla, nepotřebuješ se už létání učit; ale musíš se v něm cvičiti dále. Co ti pomohlo vznést se nad pozemské? Oběť, či ne?“

„Ano, od té doby, co jsem svolila k umírání, jak jsi mi řekl, naučila jsem se žít. Vzpomínáš, jak jsem se zdráhala, plakala, bránila se? A přece to mne právě zachránilo...“ — ta rozmluva ji vykládá jasně.

Zevně je mi Margrit odpovědí na to, jak řešiti laický apoštolát prací sociální.

Chudí jsou především žebráci lásky.

I ti nenapravitelně chudí, jak je viděl Dostojevski v Ljapkině domu, jsou chudí proto, že kdosi z předků nemyslel v lásce na potomky ve svých neřestech.

Druhá skupina jsou ti, kdo jsou příšlápnuti společností.

Tato společnost — societas, jako by si uvědomovala, že chybila. Chce být sociální, volá po překlenutí třídních protiv, po práci sociální. Pokud to volání nejde z řad příšlápnutých, je míněno spíše jako praeventivní zákrok proti revoltě. Je v něm mnoho rozumu, ale málo lásky. Sociálně povýšení s druhé strany jeví se nevďeční a nenasytí jako láska. Ať to sami vědí nebo ne, chudí jsou idealisté: trpí více chladem srdcí než oznošenými nohama. Žebráci lásky.

Třetí skupina jsou chudí dobrovolně. Žebráci lásky Boží pro chladný, hmotářský svět — a žebráci o lásku toho světa Bohu.

Margrit milovala chudé. Pozvedala je láskou k svému srdci a tím srdcem k milování Boha. Hrála je láskou; láska, jež není maskou ani smyslností ani prospěchářstvem, je chudému zjevením. Zjevením ideálu společnosti, jaká by měla být; chudí, již nezavídí, a bohatí, již dávají rádi. A což víc: chudí, již dávají z mála a jimž jejich málo rozmnožuje Bůh do nekonečna jako vdově ze Sarepty, takže na konec je zřejmo, že dávatí dovedou jen ti chudí a že Bůh si neoškliví jedině peníze vdoví. Není to nový ideál. Jen pozapomenutý v praxi staletími spěchu a povrchnosti. Je to ideál, jež po světě rozneslo dvanácte chudých rybářů.

K. Reban, Liturgické kapitoly.

Liturgie svazuje a sjednocuje nás s Bohem a v Bohu sjednocuje nás navzájem v jeden živý celek a dává vznik křesťanské pospolitosti. U oltáře za všechny jedná Kristus a církve a všichni srůstají v jeden živý organismus, v rodinu dítek Božích; jednoho Otce mají, jeden cíl, jedny prostředky, proto též jednu lásku vespolek. Čím vznikla v prvních křesťanech úžasná síla vzájemné lásky bliženecké? Byla to ovšem strhující moc Kristova velikého a nového přikázání i jeho příkladu: „Toto jest přikázání mé, abyste se milovali vespolek, jako jsem já miloval vás.“ (Jan 15, 12.) „Přikázání nové dávám vám, abyste se milovali vespolek. Po tom poznají všichni, že jste učedníci moji, budete-li míti lásku jedni k druhým.“ (Jan 13, 34—35.) Příkaz evangelia byl símě, avšak živnou půdou, v níž toto símě zapustilo kořeny; vzrostlo a vydalo užitek, byla křesťanská liturgie, při které padaly přehrady společenských rozdílů, kdy stál rovný vedle rovného, kdy všichni živě pociťovali, že mají společné jedno srdce, jednu mysl. Sv. Pavel neúnavně znázorňuje tuto jednotu vespolečné lásky příměrem k lidskému tělu: „Jako totiž v jednom těle máme mnoho údů, ale všichni údové nemají téhož úkonu, tak i my (počtem) mnozí jsme jedním tělem v Kristu, každý jednotlivec však údem jeden druhého.“ (Řím. 12, 4—5.) A čím dokazuje apoštol tuto jednotu a lásku? Toť věru zajímavé! Odvozuje ji z jedné společné víry a především z jednoho, všem společného, svátostného chleba — těla Kristova, tedy z toho, co od prvopočátku bylo srdcem a vrcholem církevní liturgie! Praví: „Poněvadž (to jest) jeden chléb, jsme my mnozí tělem jedním; neboť všichni jsme účastni jednoho těla.“ (1. Kor. 10, 17.) V bohoslužebných shromážděních starokřesťanských bylo vědomí vzájemné spojitosti tak mocné a převládající, že pro výlevy soukromé zbožnosti bezmála nebylo ani místa. Odtud má svůj původ ráz modliteb menších i breviáře, které jsou koncipovány v množném čísle jako společné rodinné modlitby obce věřících ve společných potřebách. Avšak vědomí jednoty a pouto lásky nepřestávalo při skončení liturgie na prahu svatyně, nýbrž všichni si je nesli do života, ven do světa a tak působila liturgie k rozšíření křesťanského bratrství, rovnosti, k vyrovnání sociálních rozdílů a k triumfální cestě lásky křesťanské. Tuto sbratřující sílu má liturgie dodnes, a je-li jaký prostředek, který by účinně pomáhal zásadám evangelia Kristova o všeobecné lásce a pokoji lidstva, jest to právě prožívání katolické liturgie. Dnes, kdy rozpory a boje národnostní, třídní, stavovské a zájmové vrcholí v nejprudším střetnutí protichůdného sobectví, je toto smiřující, sjednocující, vyrovnávající a harmonisující působení liturgie činitelem na výsost důležitým a sotva lze naléztí schůdnější cestu k uskutečnění vůdčí ideje svatého Otce Pia XI., „Pokoj Kristův v království Kristově“, než jest cesta katolické liturgie.

Sbližení s katolickou liturgií, lepší její poznání a dokonalejší, činnější účast na ní přivedou nás k lepšímu poznání katolické církve samotné. Vnikneme do jejího ducha, vystihneme velkolepou spojitost její věrouky, hloubku a výšku mravní velikosti a teplo mateřské lásky, kterou zahřívá lidskou duši v každé situaci života a zvláště v utrpení a v umírání. Probírejte se obřady sv. svátostí, pročítejte pozorně mešní její modlitby, sledujte, kterak církev má vroucí prosby a požehnání své pro všechny radostné i vážné a bolestné chvíle života našeho! Stačí, nahlédnete-li do rituálu, do knihy, jež obsahuje obřady svátostí, svátostin, žehnání a svěcení, a rázem se přesvědčíte, jak velkou přítelkyní života a přízlivkyní lidstva je církev. Nic lidského není jí malicherné; raduje se s radujícími, pláče s plačícími, krok za krokem doprovází nás od kolébky až do hrobu svou přímlovou a blahopřáním. Modlitba a žehnání její snáší se na přibyté lidský, na pole a zahrady, na malé i velké nástroje, dopravní prostředky, na denní pokrmy a nápoje a především na lidskou duši a lidské tělo ať zdravé či choré. A jiný rys této lásky církve k lidem, pozornosti a soucitu s jejich osudy! Modlitbou a žehnáním posvěcuje čas, místa, činnost, osoby i věci a tím povyšuje, zduchovňuje, dematerialisuje všední život. A to vše jen proto, by zachránila nekonečně cennou lidskou duši před hrubým materialismem! A obraťme se k církevnímu roku! Kolik mravních podnětů a výchovných sil rok co rok soustavně, cyklicky blíží se k lidské duši, by ji povzneslo do nadpřirozeného života a vypěstilo v ní mravní ideály! Z této výchovné činnosti, jejímž nástrojem jest katolická liturgie se svým poučováním, modlitbou, obětí a zprostředkováním milosti Boží, žije jednotlivec, rodina, národ a stát. Dnes, kdy snad většina lidí je k církvi lhostejná a velká část jich přímo nepřátelská, stěží pořídíme co s apologetikou, jež pracuje důkazy rozumovými, k jejich uvážení není prostě dnes doba. Mnohem více působí na moderního člověka tato praktická stránka církve a jejího poslání. Poznají-li indiferentní a proti církvi zaujatí její lásku, pečlivost, sympatie k lidskému blahu a tvoření a pronikavý mravní vliv, který působí liturgií, můžeme doufat, že počnou příznivěji o církvi smýšlet.

Neposledním dobrem, plynoucím ze sblížení s liturgií, dobrem, jež týká se nás katolíků samotných, jest náboženská obnova. Kdyby naši lidé znali aspoň poněkud smysl a význam mše svaté, kostela, církevních svátků, svátostných obřadů, nebylo by možno, aby katolíci vzdalovali se i v neděli mše svaté anebo nevěděli, kterak mají se při mši svaté, při svatém přijímání chovati. Nemylme se: zanedbávání mše svaté a svatých svátostí a znesvěcování neděle moderními požitky není pouze zjevem rozmnoženého požitkářství, nýbrž i důsledkem náboženské nevědomosti: moderní lidé neznají Křesťanství ani Desatera, ba, již ani Otčenáše. Nevědí, čemu učí křesťanství, mají znetvořené svědomí a mravní pojmy a neumějí se modliti; kostel a bohoslužby jsou jim nesrozumitelnou mimikou. Nějaký čas ještě chodí někdy na mši svatou, ale potom přestanou chodit vůbec: nevědí, co ztrácejí! Jak blahodárně může zde působiti poučení o mši svaté, o církevním roce, o účelu kostela a vnější bohoslužby!

Avšak liturgie je zdrojem duchovní obnovy i pro dobré katolíky. Víme, že těžko bývá najiti dobrou modlitební knihu. Mnohý katolík již téměř malomyslní, pozoruje-li, jak zvláště v poslední době co chvíli vynořují se nové pobožnosti, nové knihy a časopisy náboženské, nové návody k dokonalosti. Kdybychom šli hlouběji k pramenům těchto duchovních a asketických pomůcek, poznali bychom, že se některé zabývají více hříchem než ctností, člověkem než Bohem a že ukládají těžko snesitelné břímě složitých úkonů. Cítíme potřebu zjednodušiti, vyjasniti a k Bohu přiblížiti modlitbu, rozjímání, cvičení ve ctnostech, duchovní život. Kde proudí tento čistý a silný? Kdo odváží se tvrditi, že může býti dokonalejší modlitba než ta, kterou se modlí církev? Jak možno hledati obrysy křesťanských ctností a opomenouti při tom poklad církevních modliteb? Co možno krásnějšího říci o Bohu a svatých, o věčnosti, o ctnostech než to, co o nich praví církev, jejímž neviditelným učitelem je Kristus a Duch svatý?! Je-li zákon modlitby zákonem víry, tj. ukazují-li slova církevních modliteb, čemu máme věřiti, ukazují nám tím spíše zákon vnitřního, nadpřirozeného života, života duchovního a askese křesťanské. Proto návrat k liturgii slibuje lepší modlitbu a lepší duchovní život.

Nedivno, že v posledních letech probouzí se živý zájem o katolickou liturgii. A nejsou to jen umělci a básníci, kteří by se opájeli uměleckou formou liturgického života katolické církve a proto se oň zajímají. Tím méně jsou to znuzení a přesycení požitkáři, kteří si své choré nervy léčí na klidu, prostotě a vznešenosti katolické liturgie. Jsou to lidé vážní, kterým cele leží na srdci větší čest a sláva Boží a větší blaho duší. Jmenujeme tuto snahu, jež usiluje vychovati katolíky k plnějším pochopení a prožití katolické bohoslužby, liturgickým hnutím. V cizině, hlavně ve Francii, Belgii, Německu a Rakousku, stojí na znamenité výši a přineslo nesporné úspěchy vědecké i praktické. Lépe by vystihovalo

účel tohoto hnutí jméno liturgická obnova, neboť ono chce vydatně spolutvořiti k náboženskému obrození. Jsme povinni nejen sentire cum Ecclesia, tj. věrně církevně smýšlet a věřiti, nýbrž také vivere et orare cum Ecclesia, s církví Kristovou se modliti a s ní prožívat božská tajemství. Liturgické hnutí nepohrdá pyšně dosavadními formami zbožnosti, jak je vytvořily doby a vynikající duchovní vůdcové, neusiluje o něco nového jen pro novotu, ponechává každému volnost voliti si prostředky bohopocty dle osobních náklonností, zůstává-li jen v mezích církevního učení a praxe; usiluje však upřímně a vytrvale o prohloubení a zúrodnění života náboženského zužitkováním pokladů myšlenkových i mravních, ukrytých v katolické liturgii, která náleží k dílům Ducha svatého.

B. P. Dlouhá, Dal jsi mi píti víno bolesti.

Žalm 59.

Tys ke rtům žízni lásky okoralým
jen vína trpkého vždy blížil plnou číš.
To tvoje odpověď? - Já gestem neurvalým
Ti číši vracela: Chci sladkost, neslyšíš?

Tož pohlédl jsi smutně... Jsem jen žena.
Před smutkem tvým vždy zjhl tvrdý vzdor.
V mé chvějící se ruce číš je vyprázdněna.
Je srdce zpito. Pozdě na odpor.

Už hořká vůně číše tvé mi sládne.
Mou žízeň netiší, jen řeřaví ji spíš,
však srdce sílí to a do mé krve chladné
ti jiskry hází. Lásko! Co s ní zamýšlíš?

Jak matce rybářů, jež chvěje se a leká
a žhavě modlí se za synů úlovek
a čeká v slanečném větru, pohled k moři, čeká,
tak nápoj tvůj mi, Bože, nekonečně vděk.

Ve zvalých rukou číši bolesti své třímám,
jen dolévej, a kapky neuliji z ní;
to víno miluji, tvé Lásce srozumívám
a číši vrátím vděčně — v chvíli poslední!

Jaroslav Cella, Sestra Alžběta od Nejsv. Trojice.

Než vstupuje přímo do tajemného sadu Karmelu, volá: „Uzavírám se, opouštím se, jsem klidná — vímť, komu se věnuji. Toužím jen jeho touhami. Spěchám již tam, kde bych se modlila, milovala a trpěla.“ - 2. srpna 1901 otvírá se brána Karmelu dijonského postulante šťastnější nad svět... Ohromující zátopa štěstí ji zaplavuje, i když v té povodni utonula možnost býti s těmi, jež velmi milovala a jimiž byla milována... Toho dne začala svou životní službu andělotešitele Pána za svět. Jeden otec dominikán, jenž zasvětil její úplné obětování Bohu, pravil slova: „Málo tak nebeských duší vstoupí v budoucnu do klášterů.“ — Ted: duše již dávno bohatá, jde se obohacovati vzácnými poklady samoty. — Stávala se rychle tím, čím ji chtělo míti její jméno! (Elisabeth = z hebrejského: „dům Hospodina“). Duše její hrouží se proto do meditací, aby se vplížila co nejdále do úžasných hloubek tajemství nejsv. Trojice, jejich, jak ona říkala: „Trois“. I při tak nevhodné pro meditaci chvíli, jakou je sezení u stolu, tonula často se zavřenými

víčky citlivými myšlenkami, okřídlenými nezájmem o okolí ve výškách stvořených pro duchovní orly. Poznala, že Boha možno najít nejen v modlitbě, ale i při praní, a proto volá rozradostněna tímto objevem: „Ach, můj obzor se každodenně šíří!“ Další poznání: „poklady Srdce Ježíšova jsou mé“, jest jí nepopsatelným štěstím, přemáhajícím všecko. Přání neměla než jedno: „milovati jako milovali svatí a mučedníci!“

8. prosince 1901 přijímá hábit pokorných karmelitek s duší karmelitky od narození. Při obřadním aktu ztratila vědomí okolí... Tím se skončila první etapa jejího duchovního života.

Aby dozrál tento slibně vzrostlý klas, spěchá na něj včas k dovršení díla úplného jejího posvěcení horký paprsek slunce: bolesti. Noviciát její začíná: „temnou nocí“ neklidů, duchovních útrap, námah a cizorodých fantomů. Nelze ani říci, jak tím vším trpěla. Ale potřebovala této todky pro převoz přes nové devateré řeky k dosažení dýmavé hory —: splynutí s Bohem! Bolest musí vždy a vždy hrávati ouvertury kantát svatosti! Byly v její duši netušené běloskvoucí, mlčelivé jeskyně, emajlované nejčistšími krápníky, jež bylo třeba patřičně osvětliti. A to světlo byly: duchovní bolesti. Je třeba mluvit o tom, co vše může boleti duši tak subtilní a tak Pánem milovanou, víme-li, že láska Boží tak ráda a tak často zkoušívá...? Modlitba a zvrucnělejší meditace plaší někdy snáze, někdy tížeji tyto stíny zkoušek útočících právě na její citlivost. Tato utrpení však v sobě dokonale pohřbívala. Její dopisy svítí totiž stále štěstím. Měla již své „unum necessarium“ a to jí nikdo nemohl vzít: Krista!

V duchu slov svatého Pavla „státí se hostií živou, svatou a příjemnou, Bohu obětavou“, skládá své věčné svaté sliby chudoby, čistoty a poslušnosti. Mé srdce je plničké propastné radostí! Volila jsem dobrou stránku. Chci celý život žít srdcem na srdci božského Snoubence. Svatý Pavel stává se její vůdčí hvězdou — majákem. Hrouží se do požehnaných epištol velikého apoštola a odkrývá v nich novou, chutnou potravu pro svou velikou duši. Dává si mystické jméno: Chvála slávy („Laus gloriae“ dle epištoly svatého Pavla k Eph.: „in laudem gloriae ipsius...“). Tato „laus gloriae“ jest duší, jež bydlí v Bohu, jest duší ticha a mlčení, jest duší, jež rozjímá o Bohu ve víře a prostotě, jest bytostí, jež jest ve stálé permanenci díkyvdávání za milosti. A tím vším byla — Zvláštní zmínky zasluhuje její detailní poslušnost vždy ochotná až často heroicky plnit rozkazy představených. Neméně rostla v její duši pokora, jež jí stále připomínala její závislost na Něm. Stálý úsměv jí kvetl na rtech, i když se našlo mnoho příležitostí, aby tento květ, tak kráslicí ctnostně mládí, byl spálen útočícími bolestmi a nepříjemnostmi všech těch hlasů ji zkoušejících.

Svaté okamžiky jejích modliteb byly jedinou chvílí, kdy, jak řekla, necítívala bolestí. Z ní a z její nenapodobitelné energie kvetl klid a nepochopitelná horlivost ve všech činnostech. Ty, jež zakusily její společnosti v komunálním životě, nemají slov k obdivu... I při jejími představenými inscenovaných zkouškách, ji pokořujících, zůstávala zvláště milá, něžná a pokorná. Sestry, zkušené v duchovním životě, zaváděly celé observovací akce, aby ji studovaly, a co praví jedna z nich? „Jsem nucena doznati, že jsem na ní nikdy nemohla zjistiti ani jedinké nedokonalosti--“

Žila stále silněji jen v extrémech krajín duchovního letu: propasti a bezoblačno Božství ji pohřbívalo a věrně ji vychovávalo pro cestu na Kalvarii, k níž potřebovala síly mučedníků... Příprava hlubokou úctou její vznešené patronky nejsv. Trojice ruku v ruce kráčející s oddaností svaté Panně opravňovala na mimořádné výsledky. — Jdou požehnané měsíce zrání. Korespondence její má stále svou svatou svěžest a vzlet. Její básnické pero stále ještě hýří radostí a v proudech inspirace není ušetřeno vlnk trpkosti. To pero mění autorčiny bolesti v radost pro jiné, trpící navštívenými... Nebe, ta ohromná dálka pro ubohé, uprášené poutníky, jest jí blízkým a smrt jí těší svou prostotou.

Je věru těžko pochopit, co vše je příčinou, že Boha živelně milující duše jdou brzy s tohoto světa. Dá se asi tušiti, že láska, již cítily a již nikdy nedovedly úplně vyjádřiti, byť i byly nejčistšími básnířkami a nejpravějšími jinými umělkyněmi — spálí předčasně chabý příbytek uvězněné duše. Sestra Alžběta až do jara roku 1905 nepotřebovala mluvit ani si všimati zvláště svého zdraví. Jakékoliv šetření, jež jí nařídila představená, bylo pro ni velikou bolestí, již však ostatně ráda a okamžitě věnovala Ježíši. Než, bylo to úplně nutné, neboť toho roku již bylo pozorovati, že jest se svými silami na kraji. Řekla jen o vánocích roku 1905: „Nuže, můj Králi lásky, příštího roku se uvidíme zcela zblizoučka!“ a požádána o vysvětlení, jen se usmála a se vznícenými zraky a vzezřením anděla významně mlčela.

R. 1906 jest pro ni vstupem na práh věčnosti. Její cesta byla zřejmá, otevřená, průzračná: malá oběť! Jak rostl tento rok, ubývalo jí síla a přibývalo slabostí, jež ji uváděly do bolestných situací. Stoupání do schodů stávalo se jí

nemožností, protože nebylo síly ani ke krokům... Láskou v životě zmožla mnoho, ale nad nemocí triumfovati bylo jí nemožno.

O své nemoci mluvila jako o své zbabělosti, ba víc: podlosti (lácheté). Ač tělesně zlomena, nutila se stále do povinností. Před velikonoce (1906) se začínaly ukazovati symptomy těžké žludeční nemoci. Jest definitivně upoutána na lůžko. Ví dobře, že „svatý Josef ji ještě tohoto roku vyhledá“. Spolusestry její přímo tlukou na nebe křížovými výpravami modliteb za ni. Vždyť tolik nadějí by s ní pochovaly. „Nemoc lásky“, jak ji Alžběta sama nazvala, nabývá na Květnou neděli veliké výbojnosti. Nemocná omdlévá. Slabost její zdá se kritickou. Přijímá na přání svého okolí, s mocným dojetím poslední pomazání. „Jsem šťastna, že mohu trpěti,“ bylo jejím poděkováním knězi na udělení svátosti. Okamžik ten byl již vlastně žitím jinde. Tiskla silně kříž své profese k hrudi a s očima rozzářenými opakovala stále: „Ó Lásko; Lásko, Lásko...“ Teď ji však Bůh ještě nechce, i když na Velký pátek čekali její smrt. Již druhého dne ji našly sestry klečeti v lůžku, ač před tím nebylo samé možno ani se pohnouti. Na Bílou sobotu již chtěla recitovati slavné officium. Sestry myslely, že je vyhráno. Stav se lepšil. Jen slabost. Mluvit příliš nesměla. Proto útěcha jen v peru.

Tyto úlevy byly jen chvilkové. Božský Orel již se rozletěl, aby svou malou oběť odnesl do lůna věčného světla. „Charitatis victima“ bylo pravé vyjádření pro její osobu i stav — vhodné — nejvíce povídající. Beránek již byl na obětní oltář položen. Stav její se zase horší, než ona zůstává hrdinnou i v největší bezmoci. Lékař, když ji kdysi opouštěl, dojatě doznal: „Je to duše mimořádná. Jaká inteligence a jaká poesie! Neviděl jsem ještě takové síly a vážnosti v utrpení; snáší pravé mučednictví!“ Pokládala totiž bolest za palác, v němž se jedinečně viděla po boku svého ukřižovaného Snoubence. Její touhy po nebi nehasnou. Tu před její duševní zor vystupuje v celé své podmanivé tiché kráse zjev „andílka z Lisieux“ — sestry Terezie od Ježíška (tehdy ještě ani ne blahoslavené), jež trpěla podobnou nostalgií — touhou po jiné vlasti. Zde také mnoho načerpala.

2. srpna 1906 dovršila 5 let svého života v klášteře v hlubokých myšlenkách na svou cestu za Ním. Dobře: Ty půjdeš ráda za Ním — a co matka tvá, již srdce bolem puká? Tu těší velmi dojemně. Píše jí: „Půjdu do nebe, abych tam pomohla utvořiti rubínový diadém, jímž bych pak spolu s Ním v den velikého shledání korunovala čelo mé drahé matičky —.“

Bolesti její stoupají, stupňovány naprostou nespavostí. Síla zase jen v modlitbě, v níž se hrouží nejoddaněji za bezesných tichých, hvězdných nocí u otevřeného okna své cely. Nejsv. Trojice, svatá Panna, svatý Pavel, Jan, Anděla z Foligna a jiné jsou jí útěchou. Koncem září a začátkem října byl již její žaludek tak bolestně rozjitřen, že čekali poslední hodiny. Tehdy, když již skláněla pokorně hlavu pod meč lásky Ježíšovy, tehdy se její duše nejvíce rozvoněla v dopisech, jež posílala svým nejdražším známým na rozloučenou. Matce nechala ze dne 29. října 1906 vzkaz: „Dovíš-li se od sestry vrátit, že jsem zkončila své Utrpení, klekni a rci: Můj Bože, dal jsi mně ji, vracím Ti ji zpět!“ 31. října byla jí obnovena milost posledního pomazání. Její poslední slova pronesená s obličejem podivuhodným leskem okrášleným jsou: „Jdu do světla, do Lásky a do života.“ Víc už jí pak nerozuměli. Položena na pravý bok, s hlavou zvrácenou maličko nazad a očima široce rozevřenými zdála se býti spíše v extasi než v agonii. Za ranního klekání 9. listopadu 1906 spěla její duše, jistě víc jak blažená, za uskutečněním svého životního snu na křídlech lásky: na Srdce Beránkovo.

Bůh silně mluví jejím příkladem...

Ch. V. Hérís O. P., O svátostech.

Koncil tridentský nás učí, že svátosti jsou viditelné známky nebo posvátné úkony, ustanovené od Pána našeho Ježíše Krista, aby nám sdělovaly milost.

Tím stává se někdy, že nevěřící nebo bludaři se hrozí toho a jsou sváděni vytýkati našemu náboženství obřadnictví. Chtěli by kult zcela vnitřní a duchovní a odmítají názor, že by ubohé hmotné věci, jako voda a olej, a jednoduché

formule mohly mít nějaký účinek na pokrok v životě nadpřirozeném. Chtějí dokonce nalézt určitou spojitost mezi svátostnými obřady a magickými úkony starých náboženství. Dle nich, jak možno připustit, že by tento hrubý názor byl názorem Toho, který pravil Samaritánci: „Přichází hodina a již je zde, kdy praví lidé nábožní budou se klanět Otci v duchu a v pravdě; to jsou lidé nábožní, jaké Otec hledá. Bůh je duch, a ti, kteří se Mu klanějí v duchu a v pravdě, mají se Mu klanět (Jan IV, 23).

Dříve než vyvrátíme tuto námitku, jest dobré si uvědomit, že Ježíš Kristus sám za svého života neváhal užití těchto symbolických úkonů očišťování nebo posvěcování. Na začátku svého veřejného života podrobuje se křtu Janovu, „aby vyplnil“, jak praví, „všelickou spravedlnost“ (Mat. III, 15). Později, ve chvíli, kdy posílá své učedníky, aby dobyli světa, poroučí jim, aby křtili ve jménu Otce, Syna a Ducha svatého. Před svou smrtí běže chléb a víno a vyřknuv nad nimi svatá slova, jež je proměnila v tělo a krev, poroučí svým apoštolům, aby opakovali, až je opustí, tento úkon na jeho památku. Tyto různé úkony ukazují zjevně úmysl Spasitelův užití obřadů a obrazů a přidělití jim v duchovním svém náboženství nějakou úlohu.

Copak je zarážejícího na tom, že nám je třeba těchto skromných věcí, abychom se jimi pozvedli k božskému životu? Člověk je duch a tělo. Jeho jednání je opravdu lidské jen tehdy, jsou-li na něm súčasťněny oba prvky, z nichž se člověk skládá, v dokonalém souladu. Myšlení potřebuje slov a obrazů k vyjádření: ještě více cit, který prýští z duše a jež srdce nemůže obsáhnouti. Je zde opravdu kult v duchu a v pravdě, ale není to kult, v němž úmyslně tělo je postaveno stranou; je to kult, v němž duše prostřednictvím těla se projevuje zevně pohyby a slovy, jež jí neklamou. Božský Učitel, ustanovuje svátostní symboly, přizpůsobil se naší přirozenosti rozumové i citové.

Připojme, že, když se jedná o styk s Bohem, abychom dosáhli od Něho dobrodiní nadpřirozeného života, je třeba, abychom byli jisti, že toto spojení je skutečné a účinné. Milost je neviditelnou skutečností. Nemůžeme si ji uvědomit. Nevěděli bychom nikdy, že ji máme, kdyby vnější znamení nebyla ohlašujícím a takřka původním a neklamným svědkem. A pak, jsme hříšníci, kteří se dáváme svést ke zlému nejčastěji vnější skutečností, v níž hledáme spočinutí a požitky. Bůh, božský Učitel našich duší, uznává naši slabost. Těchto smyslových a hmotných tvorů, v jejichž středu žijeme, bez nichž se nemůžeme obejít, kteří jsou velmi často předmětem našich nezřízených žádostí, On se ujímá, je vychovává a činí z nich pro nás prostředek posvěcení a spásy. Co podobá se více Boží moudrosti a shovívavé dobrotě než to, že přetvořuje takto příležitost k pádu ve zdroj života a svatosti!

Kouzelné úkony? Vždyť jest ohromný rozdíl mezi svátostným obřadem a kouzelným úkonem! Poslední je čistě prospěchářský; zamýšlí vymámiti za naši službu božskou moc nad pozemskou hodnotou a nestará se pranic o mravní stav toho, kdo ho užívá. Docela jiný je svátostný obřad: je podstatně určen k posvěcení duše: má účinek jen tehdy, je-li přijat s vírou, úctou, s lítostí nad hříchy a s láskou k Bohu. Již užívání jich plodí v naší duši milost. Ovšem potřebí, aby i naše duše se otevřely k přijetí této milosti, aby volaly po životě božském, toužily po nadpřirozené přeměně.

Abychom pochopili úplně velikost a krásu svátostných obřadů, je důležité, posuzovati je v jejich vnitřním vztahu, který mají k umučení Kristovu, jehož blahodárně účinky nám sdělují.

Úkolem svátostí je, aby nás očistily od hříchu a posvětily nás udělením milostí. Je-li nám již odpuštěno, a máme-li tuto milost, svátost ji v nás rozmnožuje, přizpůsobujíc ji hlavním stavům křesťanského života. Ale, můžeme-li býti takto očištěni a posvěceni pomocí svátostného obřadu, je to jedině proto, že Kristus trpěl a umřel pro nás a že jeho utrpení a smrt nám zasloužily před Bohem milost a milostí návrat k němu. Celý náš duchovní život jest odvislý od Krista Spasitele. Hřích nás odloučil od Boha a zbavil nadpřirozeného života, k němuž jsme byli určeni. Nemáme jiného prostředku, abychom se vrátili k Bohu, než, že se spojíme s Kristem a jsme účastni ovoce jeho vykoupení.

Nuže, svátostný obřad má za účel, aby nám přivlastnil způsobem neklamně účinným zásluhy a dostiučinění Spasitele J. Krista. Spojuje nás tedy přímo s Kristem a skrze Něho s Bohem. Ježíš svojí nejmocnější přímluvou a na základě práva, jehož mu získalo jeho utrpení, čerpá, abych tak řekl, z lůna Otcova milosti znovuzrození a spásy. Jeho prostřednictvím prochází božský život skrze svátosti a vylévá se do naší duše, aby ji spasil a přetvořil. Svátosti jsou skutečné průplavy milosti, Bůh a Kristus jich užívají, aby nám dali milost a vykonali v nás zázraky milosrdenství a slitování.

Svatosti nás tedy úzce spojují s Kristem, sdělující nám život milosti, který On má v plnosti, slučují nás s Ním: způsobují, že z Krista v nás tryská týž božský život, jak by se jednalo o krev jednoho těla. Zkrátka spolupůsobí na vytvoření onoho mystického těla, jehož hlavou je Ježíš a my údy. Tento život, který nám svátosti přináší, je život křesťanský. Myslím tím, že svátosti v nás působí život podle samého Krista. Uvádějí nás do jeho pocitu hrůzy z hříchu, do jeho zadostiučinění zaň, do synovské oddanosti a poslušnosti vůči Otci, do žhavé lásky k Tomu, který nás v Ježíši přijal za své syny. Svátosti činí z nás druhé Kristy či připodobňujíce nás zcela našemu Mistru, uskutečňují v nás, podle podivuhodného výroku sv. Augustina, „celého Krista“, jehož údy jsme my a jehož hlavou je On.

Tím jest utvořena ona společnost zároveň duchovní a viditelná, to jest náboženství křesťanské, jehož svátosti se jeví jako životní ústrojí. Svátosti nejen, že dávají kolovati ve všech údech život Mistrův, určité z nich, jako nervové žilky přenášejí až do nejzazších částí těla životní vliv mozku, vtiskující duši znamení příslušnosti ke Kristu, kterou nazýváme nezrušitelným znamením, vytvářejí skutečnou stupnici v této náboženské společnosti a pořádají její kult. Křest vtiskuje tomu, kdo jej přijímá, nezrušitelné znamení křesťana, zasvěcuje jej navždy Kristu a činí z něho věřícího. Biřmování dává pokřtěnému nový charakter, ustanovujíc jej povoláním obráncem náboženství křesťanského proti vnějším nepřátelům. Svěcení kněžstva konečně charakterem kněžským ustanovuje mistry křesťanské bohoslužby, jimž je uloženo, aby zastávali na zemi místo Kristovo a udělovali věřícím svátosti nadpřirozeného života. Náboženství Kristovo skládá se tedy na základě svátostí z členů, vojínů a mistrů. Živý organismus, spojený hierarchicky s hlavou, jíž je Kristus; tak se nám jeví kult křesťanský, když posuzujeme úkol, jež zastávají v něm symboly a úkony, tak často nechápané, jimiž chtěl Kristus obohatit naši úctu k Bohu v duchu a v pravdě.

*

Určiti poslání Syna Božího na zemi jen tím, co se člověku dostalo spasením, to by znamenalo učiniti si neúplnou představu o něm. Nad náš vlastní zájem je zájem Boží. Bylo by nesprávné domnívati se, že láska Boží má cíl v člověku a tím že člověk se stává ve vykoupení účelem Božím. Jediný předmět je hoden lásky Boží, a to je On sám, a když se Bůh sklání ke svým tvorům, aby je obdařil svými dary, dělá to jen proto, aby je přitáhl k Sobě, aby byl jimi milován a oslavován.

Přísluší tedy Kristu, Původci našeho vykoupení, aby řídil spásu člověka a určil jí k oslavě Boží. Přísluší mu tedy tak, aby, obrodiv padlé lidstvo, přijal patřičnou poctu a přinesl jí Otci. A jako není spásy leč skrze něho, tak není pravé úcty leč v tom, že jemu se podobají a v něm se sbíhají modlitby člověka, jeho klanění a oběti.

Jestliže tedy svátosti nás posvěcují, udělující nám milost Kristovu a poutajíce nás k Němu, abychom tvořili s ním jediné tělo, je to jen proto, aby nám takto posvěceným a spojeným v Kristu bylo možno obětovati s ním Bohu poctu našeho klanění a našich obřadů. Mezi všemi svátostmi je to právě Eucharistie, jež nemá za úkol nás jen úzce spojit s Kristem, ale ještě více vzdávati s Ním Bohu dokonalou poctu, kterou po nás žádá. Účelem oběti na Kalvarii nebylo jen naše vykoupení: Smrt Kristova na kříži byla také obět líbezná, jíž Kristus dával v oběť nejvyšší Velebnosti svůj život a svou lásku. Jménem jeho a jménem celého lidstva podaná tato dokonalá oběť měla býti východiskem kultu křesťanského. „Na kříži,“ píše svatý Tomáš, „zahájil Kristus křesťanskou bohooctu, obětuje se sám v oběť Bohu.“ (III. q. 62. a. 5.)

Mše svatá jest jen obnovováním této oběti: pod svátostnými způsoby obětuje se zde Ježíš svému Otci prostřednictvím kněze v témž stavu oběti jako na Kalvarii a s Ním přispívá k této oběti a k tomuto obětování celé mystické tělo již posvěcené ostatními svátostmi. Na Kalvarii obětoval Ježíš sám Sebe a s sebou předem všechny, kteří přijdou po Ném, aby brali účast na jeho božském vlivu. Při mši svaté obětuje se Ježíš opět zprostředkováním kněžským, ale tentokrát ve skutečném a činném spojení se všemi svými údy, kteří žijí právě na světě.

A v této oběti Krista a jeho údů spočívá dokonalé náboženství, velebení povinné Bohu spravedlivému a milosrdnému. Své utrpení spojujeme s utrpením Kristovým a stáváme se s ním svatými a příjemnými oběťmi Bohu. Je to skutečně „celý Kristus“, který je obětován na oltáři, Kristus trpící, Kristus oběť, v níž se postupně doplňuje, co ještě chybí utrpení na Kalvarii k vykoupení lidstva, oběť, v níž se také uskutečňuje pravá oběť chvály a úcty, taková oběť, jakou má právo Bůh očekávati od svého hříšného tvora, jemuž odpustil.

Po staletí takto vyrůstá svátostmi mystické tělo. Ve svátosti pak Eucharistie jest nyní jediná možná bohopocta zde na zemi. V nebi nebude zničeno mystické tělo a ani jeho bohopocta v tom, co má podstatného a dokonalého. Symboly sice zmizí, ale my, spojeni s Mistrem nezrušitelnou láskou, majíce na sobě nesmazatelné znamení, pečeť naší příslušnosti k němu, sestavíme pro toho, jemuž náleží nejvyšší úcta, dokonalý chvalozpěv, a spojujíce věčně svůj hlas s hlasem Krista, svého Kněze a Pána, budeme zpívati Bohu třikrát svatému hymnus věčné blaženosti.

J. F. Papica, Opustiti Boha pro Boha.

Pravá láska má býti slepá k vlastní výhodě, ba, i k svému duchovnímu užtku; nezkřiveným zrakem patří pouze na přání jediného miláčka; jinak bychom milovali sebe, ne Boha; nedávali bychom, ale vyměňovali; obchodníci, ne synové.

I duchovní útěchy jsou podezřelé, jsou-li naše. Tím jistější je nějaký podnik, čím méně je v něm vlastní vůle. Svou vůli i svatou učiníš světější, snažíš-li se pro Boha.

S Bohem nás nespojuje jenom modlitba; ani není vždy lepší to, co je veliké. To je nejsvětější, co je vůli Boží nejbližší.

Jestliže Bůh slibuje za domov, opuštěný z lásky k Němu, zde stonásob a tam věčný život, co teprve dá tomu, kdo Boha opustí pro Boha? Kdo více dává, více dostane. — Scintillae ignatianae:

Stále slyšíme: „Je v nás málo obětavosti a tím i málo obětí — ve všem, všude, u všech. Nestačí hleděti na tuto věc s přirozeného stanoviska, třeba si uvážiti záhadnou nenasytlost Nadpřirozena; je to cesta jako v klesající důlní kleci — noření se do tajů jeho hloubek... Není po každé vhodného slova v obyčejném slovníku pro mnohé patro řádu nadpřirozeného. Podivnou, v první chvíli i příliš děsivou šachtu rýsují Scintillae Ignatianae: „Relinquere Deum — opustiti Boha — propter Deum — pro Boha!“

Misie. Pravda, Pán žní u nás potřebuje mnoho dělníků — máme málo té koukole, i v sobě? — ale zde má každý vše — na rozcestí kříž či Boží muka, v poslední vsi ukazuje k nebi věžička kapličky (když ne kostela), třikrát za den se chvějí sféry zněním andělského pozdravení, „takže pro ně není omluvy“ (Řím 1, 19). Ale tam, kdesi daleko — —? Snad se pohan třese bázni před stínem běsů, snad — když my se modlíme „... v těla z mrtvých vzkříšení“ — přemýšlí právě Budhův syn o splnutí s Nirvanou nebo Alahův bojovník sní o radostech věřícího v sedmém nebi a o vyhlazení nevěřících, nebo se modrým večerem nese bolestný pláč pohozené čínské děvčinky, či za vsí úpí hladový vyděděnec malomocenství. Nad obzorem vsí té ubohosti duší prozařují obrysy Golgoty s Pastýřem připoutaným Hřeby na Dřevo a rudé krůpěje jeho Krve se na černé zemi stékají v plamenná písmena: „Mám ještě jiné ovce... posílám vás... jděte a kažte evangelium všemu stvoření...!“

Proč toho nezříme? Ba, proč se bráníme, aby u nás nerostla a se nešířila misijní povolání? „Opustiti Boha — jeho líchu u nás — pro Boha — usque ad fines terrae!“ Pro lásku Boží přinesme naši duchovní bídu Bohu, nabídněme mu oběť vdovy! Dejme Mu tu poslední kapičku naší síly a ta se změní v silný pramen požehnání! Dejme Bohu naše opravdu všechno a On dá i nám všechno své — propast oběti zavolá propast milosti, neboť Bůh má více než rozdál, dá více, než přijal: „...stonásob zde a život ve věčnosti!“

Jaké moře požehnání svolá na náš národ první Otčenáš, vystřelený jako šíp právě do středu nebes z úst, jež zbavil duchovní němoty náš misionář? Jak zvlhnu naše zaschlé hroudy skropené deštěm slzí a potu misionáře, jenž z nich sílil, z nich rostl a z jejich plodů přinesl první Oběť. Jaké teplo lásky zahřeje naši rodinu, když její dcera vzkřísí na svém hořícím srdci jiné srdce, zmírající Chladem? Jakých dnů svítání zapálí krev jejich svaté oběti?

Hleďme: Francie, prvorozená dcera církve, krvácí z tolika ran a nebojí se oběti pro misie, potřebuje doma tolik kněžské síly a ani chvíli neváhá vyslati své děti — muže i ženy — k duším ve tmách. A potom se chceme diviti bohatství a kráse jejích květů svatosti, rostoucích i v dnešní době mravního sucha; „mají mnoho“ — ducha oběti a velkomyslnosti pro Boha — „a proto jest jim mnoho dáno“ — nadpřirozené pomoci od Boha. Za všechny hovořil

kardinál Pie: „Kněžské řady se u nás udržují a rozmnožují tím, že skýtají velikou část apoštolských (t. j. misijních) povolání. Bůh se nenechává překonati ve velkomyslnosti. Oběti, které Mu přinášíme s velikým srdcem, jsou příčinou hojnějšího a úrodnějšího požehnání v našich domácích misiích. Míním, že jeden kněz darovaný apoštolátu, znamená deset nových kněžských povolání v mé diecési.“ (Missions-Etrangères str. 51.)

Prakticky: nemohly by některé naše řádové provincie — ať mužské, ať ženské — přijmouti nějakou misii; nemělo by naše kněžstvo i náš lid více misie podporovati buzením nových povolání, hojnější podporou duchovní i hmotnou? Zkomírající provincie dominikánů v Belgii vstala jako fénix vítězná na druhý den po odeslání prvních svých synů k pohanům do Konga.

Až poteče v cizině naše česká krev pro evangelium Krista Pána, pak budeme míti metafysickou jistotu, že se náš národ obnoví v Kristu — ba, více: řecké anakefalosis v latině instauratio značí změnu hlavy — tož tehdy se celý národ dá za jinou hlavou — za Cestou Života, za Králem věčného míru, Jemuž dík, chvála a čest po všechny věky a ze všech úst. Amen.

K úvaze.

Člověk, důvěřující v Boha nepracuje pro sebe, nýbrž pro příkaz Boží, a proto není zrcen neúspěchem ani opit úspěchem. Proto, že zná vyšší cíl než sebe a vyplňování bytosti sebou. Takový člověk ví, že nakonec zvítězí přece jen vůle Boží a ta je mu světlejší než chvilková radost z vlastního úspěchu. Správně odstupňuje konečné od nekonečného.

Kdo důvěřuje v Boha, to jest, kdo jest vnitřně, celým životem přesvědčen o svrchovanosti Boží, o Boží dobrotě a lásce, dovede snést i částečné porážky a neúspěchy, dovede v boji zla s dobrem jíti s dobrem, i když zlo stříkne po něm kalem, i když zalije jej svou nenávisť. Ví, že Pán má právo na službu od svého zbrojnoše. A zbrojnoš musí býti připraven na rány. A při tom při všem, vlas s hlavy naší nepadne bez vůle Otcovy, bdí nad námi, nad zřítelnicí svého oka. Nuž, důvěřuj, oddej se, pracuj, trp, a jdi vpřed s Bohem, Bohem a pro Boha. Když tě poručil jít přes vlny k němu, povede tě...

Po tom poznají. Mluví se tolik dnes o laickém apoštolátě. Mluvme raději o laickém diakonátě, o laické výpomoci. Apoštolát zůstává vyhrazen církví poslaným osobám duchovního stavu. Mluví se mnoho o laickém apoštolátě a jest takové nebezpečí, aby neztrnul organisací a kartotékami a pravidelným scházením několika povídatých pánů, nebo, Bůh rač chrániti — „dám“. (Neříkám žen, to jest něco jiného. „Dáma“, to jest „katolická dáma“, jest postrachem všech hodných kněží.) Upozorňuji na velmi snadné a vlivné působení laiků. Buďte povzbudivým, hřejivým světlem v okolí. Kristus ve vašem srdci měl by zářiti z vás. Pomáhejte na všechny strany, ulevte, komu můžete. Tam dejte vlídné slovo, tam úsměv. Zlomte v ústech tvrdé slovo, potlačte nevrlost, zapřete netrpělivost. Ať jenom klid a jas se z vás rozlévá. Jak škodí náboženství klepaření tzv. zbožných, jejich hrdost a bezcitnost! Jak se odsuzuje sociální nespravedlnost katolických zaměstnavatelů, jak bolí to hlavně od kněží! Když bude se váš život čím dále tím více podobati Kristu, jak povznesete náboženství v očích vlažných, kolísajících nebo kleslých lidí! Pamatujte si, že jeden světec více vykoná pro církev a Krista než deset břichatých svazků apologetik a než sto schůzí. Ovšem, je-li svatý ten, kdo napsal těch 10 svazků a měl oněch sto schůzí, tím lépe!

Sv. Bernard, Kniha o lásce Boží.

Hlava I. Proč a jak třeba milovati Boha.

Chcete tedy ode mne slyšeti, proč a jak má býti milován Bůh? Odpovídám: příčinou milování Boha je Bůh sám. A míra? — Milovati bez míry. Stačí to? Snad, ale pouze moudrému. Jsem však povinen i nemoudrým a proto, učiniv zadost moudrým i ostatním musím dáti odpověď. K vůli těžko chápajícím nerozpakuji se pojednati o tomto předmětu spíše rozvláčněji než hlouběji.

Řeknu tedy, že z dvojí příčiny jsme povinni milovat Boha pro něho samého, za prvé že nic není spravedlivějšího a za druhé že nic není užitečnějšího nad tuto lásku. Avšak tato otázka, proč třeba milovat Boha, rodí dvojí pochybnost a možno býti na váhách vzhledem k pohnutce naší lásky, zda jí má býti totiž zásluha Boží či náš vlastní prospěch. Ovšem na obojí odpovídám totéž: naprosto žádná jiná důstojná příčina lásky k Bohu mi nenapadá než on sám. Nuže, pojednejme nejprve o jeho zásluze.

Hlava II. První pohnutka lásky k Bohu je, že on nás dříve miloval.

Mnoho se zasloužil o nás, neboť sám sebe daroval nám bez jakékoliv naší zásluhy. A co lepšího mohl dát sám Bůh než sebe? Chceme-li tedy věděti, hledající důvod lásky k Bohu, proč má právo na naši lásku, hlavní důvod je, že on nás nejdříve miloval. Zaslужuje plně, aby mu byla splácena láska, uvážíme-li zvláště, kdo miloval, koho a jak.

Kdo? Není-li to ten, jemuž každý duch vyznává: Bůh můj jsi, neboť mých dober nepotřebuješ? Jak pravdivá je láska této Velebnosti, nehledající, co jest jejího!

Než komu se dostává této lásky? Praví se: Když jsme byli ještě nepřáteli, byli jsme smířeni s Bohem. Miloval tedy Bůh a zdarma a nepřátele.

Ale jak? Jak praví sv. Jan: Tak Bůh miloval svět, že jednorozeného Syna dal. A sv. Pavel: Jenž vlastního Syna neušetřil, nýbrž vydal ho za nás. A Syn mluvě o sobě, dí: Větší lásky nemá nikdo nad toho, kdo dá svou duši za své přátele. Tak se zasloužil Spravedlivý o bezbožníky, Nejvyšší o nejnížší, Všemohoucí o slabochy.

Než řekne někdo, tak se zasloužil sice o lidi, ale nikoliv o anděly. Je to pravda, neboť toho nebylo třeba. Ostatně ten, jenž přispěl lidem v tak velké nouzi, zachránil anděly od této nouze. A jako ve své lásce dal lidem prostředky, aby nezůstali takovými, jakými byli, tak z téže lásky dal andělům, aby se nestali takovými, jakými jsme byli my.

Hlava III. I nevěřící jsou povinni milovat Boha, neb i oni přijali tělesná a duchovní dobra.

Komu jsou tyto věci jasné, myslím, že je mu také samozřejmé, proč má býti Bůh milován, čili jak si zasloužil lásky. Třebaže jsou tyto věci skryty před nevěřícími, tož přece může Bůh snadno zahanbit jejich nevděčnost nesčetnými svými dobrodiními, poskytnutými lidským potřebám a zřejmými smyslům. Neboť kdo jiný dává pokrm každému žijícímu, světlo vidoucímu, vzduch dýchajícímu? — Ale bylo by pošetilé chtít vypočítávati nyní věci, o nichž jsem právě řekl, že jsou nespočetné. Stačí nejdůležitější, jež jsem uvedl jako příklad: chléb, slunce, vzduch. Pravím nejdůležitější, ne že by byly nejvznešenější, nýbrž že jsou nejpotřebnější, totiž tělu. Vznešenější dobra má hledat člověk ve vznešenější části sebe, v duši. Jsou to: vznešenost, rozum, ctnost.

Vznešenost v člověku nazývám svobodnou vůli, jež mu dává nejen přednost před ostatními živočichy, nýbrž i vládu nad nimi. Rozum jej uschopňuje poznati v sobě tuto vznešenost a rovněž, že není z něho. Konečně ctnost hledá horečně toho, od něhož jest, a drží jej pevně, jakmile jej nalezne. A tak můžeme pozorovat každou z těchto tří s dvojího hlediska.

Lidská vznešenost spočívá nejen v prvenství člověka v přírodě, nýbrž i v moci vládnouti, neboť strach před člověkem jest u všech živočichů na zemi. Moudrost jest dvojí, jestliže poznáváme tuto vznešenost nebo jiné dobro, že je v nás a že není od nás. Konečně i ctnost můžeme uvažovat s dvojího stanoviska, jestliže hledáme důsledně Původce dober a jestliže najdouce jej, nerozlučně k němu přilneme.

Vznešenost bez moudrosti neprospívá, ba i škodí, chybí-li ctnost, jak následující odůvodnění ukáže. Neboť jakou slávu máš z toho, o čem nevíš, že to máš? A věděti, že máš, ale nevěděti, že to nemáš ze sebe, je sice sláva, ale ne před Bohem. Honosícímu se sebou samým praví apoštol: Co máš, cos neobdržel? Jestližes však obdržel, proč se chlubíš, jako bys neobdržel? Nepraví prostě, proč se chlubíš, nýbrž dodává, jako bys neobdržel. Chce ukázat, že nezaslужuje pokárání, kdo se chlubí tím, co má, nýbrž ten, kdo se chlubí, jako by to nedostal. Právě nazýváme marnou slávou tu, která docela postrádá pevného podkladu pravdy. Pravou slávu rozlišuje od této takto: Kdo se chlubí, nechť se chlubí v Pánu, to jest v pravdě. Neboť pravda jest Pán.

Obojí je tedy nutné, abys věděl, i co jsi i že nejsi ze sebe, abys totiž docela nezavrhoval chloubu, ale aby ses nechlubil bez důvodu.

Pokračování.

MUDr. R. V. Hynek, Něco o stigmatě.

Věru nevím, jak před třiceti, čtyřiceti lety by byl dopadl jakýkoliv pokus lékaře, chtějícího něco vyložit ze záhadného úkazu tohoto, tehdejší materialistické zcela přírodní či lékařské vědě, jež popírajíc ve svých bludných domněnkách jakýkoliv princip nehmotný v celkové organizaci světa živého i neživého, uznávala jen mechanické děje fyzikálně-chemické, co všude jedině platné. Bylo by na to stačilo jediné slovo hysterie, aby se o tom již dále nemluvilo a při tom se na to nemyslilo vůbec, že se vlastně nejmenšího nevysvětlilo pojmem, který pohodlnému inteligentovi ba i lékaři neznamenal nic více než duševní i tělesné stavy, s kterými jsme si jednoduše nevěděli rady a je do této vědecké přihrádky naházeli.

Dnes však, bohudík, jsou již poměry jiné, zcela jiné. Třebas prozatím ještě v cizině národ náš obklopující, kde tyto veškeré názory: monismu, realismu, pozitivismu, mechanisticko-materialistického názoru životního patří již minulosti i historii, stejně jako ona povrchová i povrchní duševěda „bez duše“, u nás hlavně prof. Krejčím propagovaná. Mimochodem řečeno, zdroj to nejlacinějšího ateismu polovzdělanců.

Dnes po vítězství vitalismu v nových poznatcích biologických i fyziologických, dále pak v důsledcích badání psychoanalytických i metapsychických — již opět směle mluvíme o duši, dokonce i o duchovnu, zcela absurdních to pojmech minulé generace pseudovědecké. Dokonce my lékaři máme v posledních dvou, třech letech nové a nové učebnice psychotherapie, dokonce universitními profesory psané, kdežto před lety dvacetipěti s jakou to sofistikou učivali jsme se v psychiatrii (léčbě to poruch duševních), že léčíme vlastně cosi, co má jen význam „filosofického pojmu“!!

Nuže, proč bych se nerozepsal poněkud o věci nadmíru zajímavé, a to tím časovější, že vyskytla se za našich časů, dokonce loni a zcela blízko na chebských hranicích našich. Přinesly o případu tomto zprávu všechny noviny naše, zejména dr. Šimsa se o tom širěji rozepsal v „Českém slově“; článek jeho jsem v leccčems korigoval v revui „Psyché“.

Jak postavit se tedy k záhadě této po stránce lékařské? Co se dá o úkazech těchto pověděti se stanoviska hloubkově psychologického a moderně lékařského, toť hlediska, která se pokusím načrtnouti oproti sumárnímu, tak zcela pohodlnému zamítnutí let minulých.

Stigmata jsou, jak český překlad slova toho praví: bodnutí, skvrny či znamení, ve smyslu pak našem, náboženském, rozumíme jimi pět ran Ukřižovaného, na rukou, nohou i boku, objevující se na souhlasných místech u zvlášť nadšených vyznavačů Kristových.

Sice již ve svém listu ke Galatským 6, 17, velký apoštol národů svatý Pavel praví, že znamení Páně na svém těle nosí, leč obecné mínění církevní nepřikládá tomu význam pravých stigmat, jež teprv v století XIII. vystoupila po prvé (a snad nejvýznačněji vůbec) na serafínském světci svatém Františku z Assisi. Andělský člověk tento, jenž dva roky před smrtí svojí na hoře Alvernské obdržel toto zvláštní vyznamenání, měl dokonce dle zpráv různých životopisců a kronikářů vytvořeny v dlaních a ploskách nohou jakoby hřeby s hlavičkami a zahnutými hroty, což zajisté zcela odpovídalo nejhoroucnější touze jeho po účasti v ranách Kristových. Po něm pak ve všech odstínech velikostí i zjevu obdržela znamení tato celá řada světců i zbožných lidí, z nichž především zmínky zasluhují svatá Kateřina Sienská a Kateřina Emmerichová. Hezkou řadu jich vypočítává znamenitý Gorres ve spise: „Die christliche Mystik“, II. 415—456, asi na devadesát žen a třicet mužů, kterýžto počet se dá dle odhadu znalců ještě mnohem zvětšit.

Právě tak řádky Gorresovy jsou nadmíru důležité pro lékařské hodnocení zjevu těchto, jelikož obsahují v bohatém materiálu svém věci nadmíru zajímavé.

Především jest nejnápadnější nekonečná rozmanitost jejich, v mezích sice pěti ran Kristových, než přes to co do tvaru, velikosti, trvání, vzhledu i následků veliká. Stejně pak i tak hojně vyskytování se u mužů svědčí, že s výkladem na hysterii není věc tak lehce odbyta. Pro lékaře právě nejcenějším jsou lícně Gorresovy o proměnlivosti znamení těchto; jak u některé ze zbožných žen vytvořily se jen značky tyto částečně např. jen na rukou nebo na jedné noze či pouze na boků. Byly pak to u jedněch skutečné rány, krvácející, nositelku svou vysilující, značně bolestivé, leč naproti tomu u jiných naznačeny byly na kůži dotýčných míst jen jizvami. Jinde nebylo ani naznačení a pouze intenzivní nervová bolestivost míst těchto opravňovala mluvit o stigmatěch. Než nejzajímavějším úkazem jest, jak u některých případech na rozkaz zpovědníkův ihned se rány zacelily, kdežto, byly-li léčeny tehdejšími lékaři, žádnými prostředky se nezhojily — zkušenost ostatně v neurotických případech, t. zv. „mal perforante“ i dnešním lékařům známá. Mimo to zhusta vyskytla se znamení trnové koruny, dokonce u jedné Siciliánky objevily se touto cestou vzniklé známky bičování Páně!

Tedy všechno neklamné a nepochybné známky i průkazy, jak vnější stránka zjevů těchto spočívala v nejžhavějších tužbách a v nejživějších představách hlubin zbožných duší těch. Způsob vzniku jejich, různé umístění (v jednom případě objevilo se dokonce všech pět ran v jedné jizvě najednou), různá doba trvání (některé dokonce samovolně zašly), to vše dává tušiti nám jistotu, že fyziologicky formativní silou jejich byla různě žhavá, různě intenzivní myšlenka na tyto „jizvy“ spolu i s různou schopností tělesné schránky tvořiti, realizovati touhu na příslušných místech povrchu tělesného.

A tu právě octli jsme se u lékařského jádra věci, poněvadž podobná, mocným citem, afekcí obdaná touha — což je to jiného než zdynamisovaná představa nejmodernější psychologií a psychiatrií tolik propagovaná. Nauky tyto dnes snaží se přijíti každé neurose na kloub a nespokojí se oním hromadným, nic neznačícím slovem hysterie; to pojmenování moderní psychiatři, např. Bleuder v Curychu, ze svých klinik již vymýtili. Ad vocem pak oné staré hysterie. Pro hloubkové psychology není již tak odiosním slovo toto, onen obávaný „crux medicorum“, jenž až k zoufalství dovedl potrápiti. Důkladné studium příznaků hysterie dává tak pronikavý názor do duševního dějství vůbec jako snad nic jiného. Vzpomínám jen slov zesnulého profesora chirurgie v Berlíně K. Schleicha, jenž nadšeně dokazoval, že právě zjevy tzv. hysterie jsou nejlepším, ba nezvratným osvědčením, že vskutku v nás je jakýsi nehmotný, ne mechanicky vyložitelný princip, ovládající soustavu tělesnou. A to právě je onen starý pojem náš duše, starý a dobrý název pro všechny ty entelechie i psychodynamismy atd. moderních autorů.

Ano, jsoucnost duše nelze dnes již popírati, zvláště když uznává se všeobecně v biologii zdynamisovaná, tj. silou touhy vášně, mocného afektu obdaná představa za nejmocnější tvůrčí sílu organismu vůbec. Netřeba tu již ani sestupovati do vývojové řady tvorstva, kde rozvoj jednotlivých orgánů, mohutností, touto teorií se již vykládají. Což není život jednotlivcův, nejsou dějiny lidstva nejmarkantnějším průkazem, kterak vůle, tj. stálé upjatí na některou představu s rozhodným citem dosíci jí, aneb víra v ideál (což jiného to než stále a stále dynamisovaná imaginace toho, co býti má?), což nejsou to nejmocnější vzpružiny, ony podvědomé hnací síly lidstva na dráze jeho pokroku?

Moderní medicína pak rozbořem nevědomých, v zapomenutí upadlých leč v podvědomí stále účinných, protože nevyřešených představ mocným citem nadaných, odkryla spoustu příznaků dokonce v ústrojích tělesných se projevujících, které uvolněním, čili jak se říká, katharsí (psychickou léčbou), dají se vyléčiti, a to tam, kde jakákoliv léčba medikamentosní byla úplně selhala. Vedle toho nelze neviděti, kterak mnoho lidí nesprávnými představami přímo vynucuje na svém organismu nejen lehčí, ale i závažné onemocnění nejrozmanitějších druhů. Opačně pak II. škola v Nancy (Cueismus) za svoje nepopíratelné úspěchy vděčí právě možnosti obrátiti tyto destruktivní síly myšlenkové v síly tělo naše posilující, je uzdravující ba obrozující. A ta tak zvaná „hysterie“ — v bližším rozboru svém — toť očividný doklad, že mens agitat molem... duch je, co vládne hmotou.

Dnes pak stojí nade vši pochybnost jisto, že podvědomá hlubina duše naší, která ve formě tak zvané „organické duše“ ovládá ty nejsložitější funkce organismu našeho (jichž poznání daleko, daleko vzdáleno jest i soudobých vymožeností vědy lékařské), která nad to porušenou rovnováhu jejich obdivuhodně vrací v dřívější soulad, nad to vše k cíli jednomu vedouc, že tato hlubina duše ve vyšších sférách jest orgánem citu náboženského i umělecké

schopnosti tvořivé. Intuicí umožňuje nám nošení se do pravd nad rozumové poznání vystupujících, by posléze práce duše vyvrcholila v mystice... v intimním to životě s Nejvyšším.

Ano, a právě z hlubin těchto vyvěrá a jimi nám pochopitelnou se stává tato v nejvyšší potence vystupňovaná touha zbožných duší spoluúčastným se státi bolestí a ran „Muže bolestí“, která na venek se jeví v tak zvaných stigmatěch.

Leč to je, řekl bych, pouze „technická“ stránka, kde působnost představ stupňována jest nejčastěji obdobím velikonočním, kdy převážný počet stigmatisací se udál. U svatého Františka z Assisi byl to den Pozdvižení svatého kříže, kdy šťastně vyvrcholila nejmocnější touha duše jeho. Než ani to by snad nestačilo k pochopení, kterak to uskutečniti se mohlo, kdyby tu u všech stigmatisovaných bez výjimky nebylo nepřistoupilo něco, co právě dodalo průbojnou sílu jejich myšlenkám na venek, a to jest výlučně mystický stav zanícených duší jejich, potvrzení správnosti cesty jejich k Bohu, jenž supranormálním stavem extase se projevil.

Poučení realitou různých zjevů t. zv. metapsychických, jichž studiem dnes i nejvážnější badatelé vědeckí počínají se obírat, nejsme již tak domýšliví, že známe veškeré zákony všeho dění, že není pravdy mimo tyto dosud známé, jako by vedle či nad nimi nic jiného existovati nemohlo. Jedním slovem neupadáme více v logickou chybu zastánců mechanisticko-materielního dějství světového a důsledkem toho uznáváme možnost nadpřirozených zjevů, na příklad prorocství, uzdravování atd. atd. I ony „dynameis“, tj. síly ducha zmocněného, ve vyšší řád dějství zapojeného, tzv. „zázraky“ (tj. to, co za poznáním tělesného zraku našeho se nachází), nejsou více předmětem útoků neb posměchu, jako spíše obdivu a studia.

Jak praveno, přistupuje tu složka pro lékaře blíže neurčitelná, leč přes to existující, která vítězně si razí cestu i do oboru filosofického (u nás prof. V. Hoppe: „Přirozené a duchovní základy světa a života“) i psychologicko-lékařsko-metapsychického. (Dr. Mathiesen: „Der jenseitige Mensch.“) Třebas pro nadobyčejnou jemnost svoji dosud ve schémata zachytit si nedala, přes to vytušit nám dává závratné možnosti, ukryté v hlubinách duše v „nadpřirozené sféře“ její, recte v nadobvyklé úrovni dějství se nalézající. Tu lékař leckdy tímto slovem pro sebe definuje totéž, čemu theolog říká krásným slovem charisma, „omilostnění“. V tomto oboru tedy stýkaly by se zájmy jejich, jinak různým směrem se nesoucí.

Bylyť tyto stigmatisace doprovázeny vesměs visemi nejrozmanitějších intenzit a udály se v různých stupních stavu, který extatickým zoveme, jenž provází vyvrcholení mystického zanícení duší. Nelze mi však pro krátkost článku setrvati déle u tohoto nanejvýš zajímavého tématu. Nutno však aspoň slovem zmíniti se o našem případě stigmatisace Terezie Neumannové v bavorském Konnersreuthu, jenž vedle staršího případu Marie Morlové v Hallu v Tyrolích jest úkazem našich dnů.

Neměl jsem sice příležitosti vlastníma očima spatřiti nadobyčejnou dívku tuto, přidržuji se tedy líčení dra Šimsy, které právě jest potvrzením názorů i pozorování zde uvedených. Jedná se tu p osobu nadmíru zbožnou, těžkými chorobami stihanou, kromobyčejným způsobem vyléčenou, nadšenou ctitelku svatě Terezičky, tohoto vskutku rajskeho stvoření, jež i u nekatolíků vynucuje si nelíčený obdiv (feuilleton Hilbertův ve „Venkově“, článek Hromádkův v „Přítomnosti“). Tedy osoba mystickým zápalením proniknutá, kterak by neměla dosíci nejtoužnějšího přání svého, tj. účasti v utrpení Páně, jež zmanifestovalo se hmatatelně na smrtelném těle jejím.

Přirozeně jest i v životě jejím leccos z rámce „normálu“ se vymykajícího. Chtíti však všechno vysvětlovati obsedantními představami či hysterií..., nehledě k tomu, že se tím vlastně vůbec nic nepoví, jen se to neznámé nějak pojmenuje a neb zařadí..., bylo by znesvěcováním nitra jejího stejně jako chtít vykládat geniálnost Napoleonovu či Dostojevského jejich epilepsií či Pascala, tvorbu Beethovena, Smetanovu šíleností. Každý genius jest abnormitou svého druhu a ve svém smyslu..., jinak by vůbec nemohl být geniem, tj. člověkem nadprůměrným.

Tedy toto by bylo zhruba vše, co s lékařského stanoviska moderního o stigmatěch dalo by se říci. Než při této příležitosti nemohu si odpustiti citovati z Gorresa „Die christliche Mystik“, II., str. 455 nádherná slova o náboženském významu jejich: „Ono spojení tělesné, co Eucharistie započala, dokonává se tu ve stigmatěch... Pročež plane tu vyšší oheň života v ranách těchto, jakmile božské vešlo ve stvoření a je zanítilo... Stigmatisovaní jsou právě oni, kteří dle

starého slova „Beránka následují na všech cestách jeho“, neb v pokrevní svazek s Ním vstoupili. Tep jeho srdce cítit lze ve všech tepnách jejich, vniká až do morku kostí jejich. Oběť kříže, která cestou nekrvavou na oltáři se oslavuje, pokračuje v nich cestou krvavou v stálou upomínku na onen velký akt. Ukřižovaný proto právě ve dny jej připomínající krvácí opět ze všech těchto ran a tak stále zpřítomněn trvá časům všem.“

Leo XIII.

Stefan George. – Přel. Otto F. Babler. — Z knihy „Der siebente Ring“, Berlin 1909.

Dneska, kdy podlost na trůnech se vzdymá
s kramářským zjevem, bídným cinkotáním,
duch obrací se, chtivý uctívání,
a v hrůze před skutečným majestátem
k vážnému otcovskému obličejí,
jenž s trojkorunou, vpravdě pomazaný
a stoletý tu s věčitého hradu
shlíží: stín krásně splněného bytí.

Po práci starostlivé v dílně světů
vinice těšívá ho; vlídně sáhnou
do plných hroznů bílé jeho ruce;
potrava chléb mu, víno je a malva,
a noci beze spánku neplní
mu ctižádosti sen, neb snuje hymny
ku chvále milé paní, slasti tvorstva
a zářícího synka jejího.

„Přijď, svatý Hochu! Chraň svět puknuvší,
by nekles' bídně! Jediný ty spásce!
Ať v ochraně tvé vzkvete sladký čas,
jenž čist by nad tyto se zmatky vznesl...
Ať dlouho ždaný mír se navrátí
a pouta bratrská ať váže láska!“
Tak zpívá básník v něm, a věstec ví:
že nová spása jde jen z nové lásky.

Když zdoben všemi znaky důstojenství
a nesen s baldachýnem — jako pravzor
vznešené nádhery a božské vlády —
on do kadidla zahalen a světél
celému světu požehnání dává:
my věřící tu k zemi poklesneme,
splyneme zcela s tisíchlavým davem,
jenž zkrásní, když se zázrak dotkne jej.

Poznámky.

Tančí se, tančí... Víím, že zase leckdo ohrne rty a řekne si, zase příkrý redaktor komusi kalí radost. Nemohu za to, že to, co staletí křesťanská nazývala nebezpečím a přímo hříchem, nemohu najednou očišťovat, a proto, že dnes tolik katolíků tančí, abych říkal, že tanec je něčím dobrým a čistým. Člověk by se ještě domníval, že ti lidé dokonce tancem oslavují Boha, vždyť se dnes tancuje na chudé a na sirotky. Tedy, poslyšte, co říkají sv. Otcové. Jejich slovo má váhu, protože jsou to naši Otcové, a to svatí!

Sv. Efrem dí: Kdo naučil křesťany tanci? Svatý Petr jistě ne. To mají od pekelného draka to jeho otáčení a vrtění... Svatý Augustin: Tanec jest kruhem, jehož středem jest ďábel. Svatý Ambrož ukazuje na vzor tanečnice, děvku Herodias. Ta tancuje, a to za hlavu spravedlivého. Kolik hlav spravedlivých mají na svědomí naše tančící dívky?

Svatý Jan Zlatoústý: Kdyby temnou noc osvětlovalo tolik hvězd co smrtelných hříchů se děje při tancích, i nejtemnější noc byla by jasnější dne. A jinde: Kde je tanec, tam je ďábel. Svatý Tomáš varovně prohlašuje: Skoro vždy se hřeší při tanci. Ať nikdo neříká, že se tance zlepšily od dob svatých Otců. Nic se nezlepšily, jen ke starým smyslným polkám a valčíkům přibyly černošské dupáky moderních tanců. Vyjma sborové, figurové tance každý tanec skrývá nebezpečí, dráždí. Toilety, dotyk rukou, blízkost těl, rozjařenost mládí parfumovaného svěžestí a žhavou krví, dráždivá hudba... Ovšem, mluvím nadarmo a s nebezpečím, že zas někdo o mně napíše, abych neupadl do strohého puritánství. Ono se to v těch kompromisech tak hezky leží jako v maminčiných peřinách. Ale máminy peřiny nejsou pro vojáky a kompromisní podušky teprve ne pro vojíny Boží!

Braito.

My, ale... Zatím co lidé křepčí a potvoří k pláči obraz Boží v sobě a říkají tomu blbému zvracení vlastní prázdnoty ples, semkněte se, duše Kristovy, spojte si ruce, a zapadněte do ticha Srdce Ježíšova: Klaňte se mu za ty tisíce potrhých plesáčů, prostě a odprošujte, ... neboť, když Pán najde aspoň deset spravedlivých, nezahubí Města...

Rady katolíků. Co jsou, mají a nesmějí býti. Nesmějí to býti kultusové spolky, diktující duchovním bohoslužby, nesmějí se mísiti duchovenstvu do jeho úřadu. Laici ať v církvi i v kostele zůstanou až u oltářního zábradlí. Dále smějí vyslati jen ministranta, který odpovídá, neporoučí. Rady katolíků nesmějí býti libovolným sejitím se několika lidí, kteří na vlastní pěst, ordinariátem nepověřeni, vylučující zástupce silných náboženských svazů a útvarů v místě, snaží se dělati poboční laickou konsistoř. Hlavně pak musejí býti přísně odloučeny od jakékoliv politické strany. Není přípustné, aby jich sekretariát byl zároveň sekretariátem politickým. Není dále přípustno, aby to byl nějaký zábavný spolek, hrající divadla podochotnické úrovně... Rada katolíků má býti pomocným diakonátem duchovenstvu. Má duchovnímu správci snášeti údaje o farnosti, o rodinách, jednotlivcích, má hledati klesající a kolísající, aby duchovní mohl včas zakročiti. Starají se o hmotné, právní zajištění chrámu a bohoslužeb. Zakládají farní seznamy, pořádají obranné schůze a pracovní kroužky. I Rady katolíků ať si uvědomují, že jest rozdíl mezi kněžištěm a lodí. Mohlo by jim to později býti někým jiným důrazněji připomenuto...

Politické úspěchy nejsou vším. Mají i své nebezpečí. Ukolébají, omámí. Ale náboženství musí i politiku zvládnouti. Politika má totiž býti vedením státu a ten má být zařízen dle Krista. Ale, to musí ji prokvasiti celou a nekompromisně. Liberalistické kompromisy čpí heresí parity náboženství. Takové úspěchy jsou jen chvilkové a nepracuje-li se na náboženském prohloubení, postaví před příšerný fakt, že kdyby přišlo k novému nárazu, že celá řada toho nárazu nesnese...

Ze sítě. Řídí dr. J. Krlín.

Papež k dělníkům. J. Sv. Pius XI. přijal ve slyšení mladé dělnice, zaměstnané v některých velkých podnicích římských, a řekl jim několik krásných slov:

„Když pracujeme, děl, stačí málo na posvěcení. Stačí dobrý úmysl, který řídí práci k Bohu, a který nás spojuje s Bohem, stačí, aby se duše vystříhala všeho, co uráží srdce a oko Boží, co uráží ctnost. Stačí mysliti na to, co dělal náš Pán Ježíš Kristus, a v té myšlence hledati a nalézti útěchu nejvyšší, nejvznešenější pojetí života a zároveň nejlepší příklad. Tehdy váš život bude učením, bude kázáním. Budete učiti a kázati příkladem, a takové kázání jest nejúčinnější. Slova mají velikou sílu, ale, jak dí přísloví, táhnou příklady. Dobrým příkladem a mlčky se odpovídá na všechny obtíže, a kdo ví, čemu jste již naučily své družky svým příkladem. Budte dobrými křesťankami a budete i dobrými dcerami svých matek a dobrými dělnicemi. A to jest váš způsob učení a kázání.“

Mexičtí mučedníci. Mexiko, jest dnes zemí mučedníků, a to jest největší naděje a nejvyšší útěcha nynějšího pronásledování. Přibývá mučedníků mezi kněžími i mezi prostými věřícími. Calles se snažil zlomiti víru katolíků různým způsobem. Hleděl podplatiti sliby hierarchii a kněze, aby se odtrhli od Říma, ale nepodařilo se mu to. V lednu byli svoláni všichni kněží z diecése durangoské generálem a znovu vybízeni, aby zradili církve. A když odmítli, byli mučeni, mrskáni a dopraveni do Mexika, kde byli uvrženi do vězení. Hrdinsky umírají hlavně jinoši a dívky a posledním jejich slovem jest: „Ať žije Ježíš Král!“ V celé zemi se rozpoutává občanská válka, katolíci se chápou zbraní na obranu svých práv a své náboženské svobody. V čele ozbrojených stojí udatný a odvážný předseda „Ligy pro hájení náboženské svobody“ René Garza. V lednu vydal provolání k národu, ve kterém ospravedlňuje své jednání a oznamuje utvoření nové vlády. Se stanoviska katolické mravouky nelze katolíkům nic vytýkati. Nezapomeňme svým Otčenášem na pronásledované bratry!

Blahořečení mučedníků čínských. Buď zdrávo, dřevo kříže, zpívá církve ve velikonoční liturgii a právem. Křížem jsme dosáhli spásy a kříž jest po všechny věky znamením dětí Kristových. Pohlédneme-li na historii církve na celém světě, vidíme jasně, že roste nevěsta Kristova křížem, pronásledováním, bolestí! A vyznamenává ty, kteří jí zůstali stále věrni, a kteří za ni obětovali i své životy. Tak se bude nyní jednati o blahořečení více než 2.000 mučedníků čínských,

kteří za povstání boxerského byli umučeni pro svoji víru. Čína jest bohatá na mučedníky a lze říci, že krev křesťanů ji skrápěla od prvních chvil, v nichž nauka Kristova pronikla do země. Zdálo se v minulém století, že již jest úplně zničeno sítě Kristovo, ale ono opět rostlo a rostlo. Jedno pronásledování stíhalo druhé a konečně za povstání boxerského přes 20.000 katolíků položilo své životy za jméno Kristovo. Jsou mezi nimi biskupové, kněží i věřící. Nyní se bude jednati o blahořečení mučedníků z misí františkánských.

Liturgické hnutí v Americe. Při katolických universitách amerických jsou zakládány zvláštní školy zpěvu, scholae cantorum, které jsou velikou posilou liturgického hnutí v Americe. Ve Washingtoně má 3000 žáků z řad studentstva i měšťanstva. Bylo utvořeno několik chorů, které při obřadech pějí jen chorál. Schola vydává i časopis, který jest velice rozšířen.

Pokroky katolické školy v Holandsku. Holandské ministerstvo vydalo statistiku státních a soukromých škol. Jest velice výmluvná a dokazuje, že státních škol stále ubývá, zatím co přibývá škol konfesijních. 1. ledna r. 1924, 1925 a 1926 měly státní školy 527.585, 500.708 a 483.992 žáků, a školy konfesijní 561.618, 577.184 a 592.840 žáků. Minulého roku bylo otevřeno nových 147 škol, z nichž 29 státních a 118 konfesijních. Katolíci musí o své školy bojovati, hlavně ve městech, v nichž mají socialisté většinu, jako třeba v Antverpách, ale vítězí.

Úsilí katolíků o mír. Výkonný výbor římskokatolické mírové aliance v Holandsku se rozhodl v posledním zasedání, vynaložiti všechny síly na organizaci a rozšíření pacifistické literatury. Byla jmenována zvláštní komise, která se bude raditi o spolupráci s podobnými organizacemi v jiných zemích. Aliance má dosud 17 skupin se 226.000 členy a 60 dopisovatelů v různých krajích.

Drobnosti. Po odsouzení „L'Action Francaise“ papežem zakázali všichni biskupové francouzští a s nimi i belgičtí účast katolíků v této organizaci. — Po způsobu ostatních katolických učilišť začala vydávati katolická universita washingtonská thomistickou revui. První číslo vyšlo počátkem ledna a jest velice bohaté. Z cizích pracovníků třeba uvésti stať de Wulfa a J. Maritaina. — Ve všech italských městech jsou konány pobožnosti k počtě svatého Aloisa, patrona mládeže. Zvláště krásnou byla pobožnost v Miláně. — Z Mexika došel děkovný list katolíků J. Sv. Piu XI. V listě děkují katolíci za modlitby a prosí o další, aby vytrvali v boji za víru. — Večer před jubileem zvolení papežem ztrávil Pius XI. ve společnosti tří biskupů mexických, kteří dlí v Římě, aby projevil svoji lásku k pronásledovaným synům mexické církve. — Boj proti katolicismu v Quatemale ustal. Totéž lze říci o Portugalsku, kde byly vydány nové zákony, církvi velice příznivé.

Literatura.

ARS SACRA, München: Johann Michael Sailer: Priester des Herrn. Texte über Priesterbildung, Priesterleben und Priesterwirken. Ausgewählt von G. Heidingsfelder. 6 M. Doba Sailerova — ještě ozářená osvícenstvím — má tolik společných věcí s dneškem, že těžko vyjádřiti cenu Sailerových myšlenek o kněžství; byl mužem velikých ideálů a svatého myšlení, z něhož kape masť pochopení pravého ministerii altaris. Pro kněze a kdož se jimi chtějí státi. I. F. P.

Wurm. Der Sieg über das Leben. V 27 oddílech ukazuje red. známé „Seele“, jak se různí lidé různých charakterů dívají na život. Autor jest obdařen průraznou intuitivní silou, která učí lidi nedívati se na život škarohlídsky ani příliš optimisticky. Wurm zdě ukazuje, že jest opravdovým křesťanským realistou, který se nebojí podívati na věc s povrchu i z hloubky, že běže duši a člověka i jeho vyjádření umělecké tak, jak se dává. Učí rozuměti umění dle duše, která z díla mluví, učí hledati tuto duši v umění. Odporučuji vřele. Cena jest přístupná. S. B.

AUPIGEONIER, Paris: Valensin: Alasuite de Pascal, 30 str., luxus. vyd., 6 frs. Poslední novinka čilého nakladatelství v Saint Félicien. Knížka jednoho mluvčího mladé generace. Studuje problémy a záhady a cesty lidské myšlenky, žhavě, dobovačně dle Pascala. Vede myšlenku celou dialektikou hodnot do náručí Božího. Doporučuji.

BLOUD, Paris: Levaux: Quand Dieu parle. Kniha vážná, zaplněná bojem milosti s duší spisovatele. Konverse literáta, zrající po 3 leta ve vál. vřavě. Deník horký krví tekoucí z ran těla i duše. Dávno nebyla uveřejněna konverse tak

upřímná a vroucí. Jest to historie polykače knih a hledače pravdy. Bloy otvírá mu knihu křesťanství. Je jeho vůdce. Ve své touze někomu dát lásku celé své bytosti nachází konečně svého Boha. Z knihy cítíte upřímnost, lásku k Bohu, ke kříži a k lidem v kříži vykoupeným. Levaux, dnes význačný spisovatel belgický, nám dává ještě mnoho očekávat.
Čtěte! S. B.

Henri Cochin: Augustin Cochin. 2 sv. 371 + 400 str. Interesantní podání života vel. učence, politika a křesťana Aug. Cochina ze vzácné rodiny Cochinů. Potomek tohoto velkého muže, který dovedl strhovati k lásce toho, co sám miloval, a k věření tomu, v co věřil sám; podává jeho život ve formě dobových úseků, k nimž podává stanovisko Cochinovo, a pak je objasňuje obsáhlou korespondencí. Jak žhavá je na příklad jeho korespondence s Montalanbertem, Gratrym, Dupanloupem. Z dopisů poznáváme celého ducha té význačné pro katolicismus doby Lacerdaireovy. Nutné pro každého, kdo chce rozuměti dnešní Francii. S. B.

Saeyey: Indica mihi. Madam Saeyey, vel. znatelkyně mystické literatury, přeložila ze staré vlámsčiny tuto řadu rozkošných úvah o utrpení Páně, neznámého františkánského autora z XV. století. Kniha, kde není „literatury“, plná vroucnosti a přísnosti. Výborná četba pro postní čas. —o

Maes: Théologie mystique. V téže františk. znamenité kolekci Caritas, kterou vydává Bloud, a v níž vyšla předchozí kniha, vydal P. Lekeux O. F. M., tento spis starého rekolekty Maese. Hutné a věčné podání duchovního života osvědčeného mistra. Odporuji jako dobré vodítko. S. B.

ČESKOSL. AKC. TISKÁRNA, Praha: Kulhavý: Z lékařových zápisků, řada I. (Populárně vzděl. knihovna IX.) 60 str., 6 Kč. — Sluší se poděkovati p. dr. Kulhavému za jeho upřímnou snahu probuditi v lidech rozumný zájem o tělesné zdraví; mámeť také povinnosti k tělu! Přístupné dílko slouží poučení a vzbuzení včasné důvěry k lékaři. Bůh požehná jeho další práci. Ct. autor promine: v lidové poučné knize jsou zbytečné cizí výrazy (manco, parvenu, ultravioletové) méně lidové. I. F. P.

Hruška: Na hyjtě. Díl III. Chodské pohádky. Poslední svazek tohoto díla v nádherné úpravě s uměleckou výzdobou prof. Schustra a s mnoha ilustracemi má všechny vlastnosti vypravovatelského umění lidového; psáno je v nářečí chodském a obestřeno je opravdu kouzlem pohádkového světa. Kniha ceny trvalé, jež nestárne a nezevšední. Vhodný dárek vánoční dětem a žákovským knihovnám.

DESCLEÉ, Tournai: Sertillanges: Notrevie, 2 sv., 25 frs. Kniha vznikla na základě meditace hluboké myšlenky svatého Tomáše: Trojího je třeba ke spáse: věděti, co třeba věřiti, věděti, co musíme milovati a co činiti. Sertillanges podává se svou obvyklou obratností celý život pod trojím zorným úhlem: myšlenky, lásky a činu. Kniha, která napojí žíznlivého. S. B.

FAYARD, Paris: Calvet: La cordaire, Pages choisies, 378 str., 12 frs. Duch Lacordaireův stále ovívá Francii. Stále žije nová generace z jeho dědictví. Autor předeslal vřelou studii o tomto veleduchu a potom podává nejbohatší plody jeho nitra. Stačí k nahlédnutí do této duše žhavé, milující a tolik drcené utrpením, aby mohla vyzpívati své hymny nadšení a lásky. Čtěte! —o—

FILSER, Augsburg: Neuss: Die Kunst der alten Christen. 40 Mk. Dílo velkolepé a nádherné, které po prvé umožňuje svou poměrnou lácí učiniti si představu o duchu a bohatství starokřesť. umění. Neuss podává vznik křesť. umění na troskách staré helenské kultury. Ukazuje původnost starého křesťanského umění. Úvodní studie jest opravdu hluboká, i když ne vyčerpávající, jak to ani není možné v tomto tématě. Kniha jest vzácnou příručkou pro neoborníky. Autorovi se podařilo podati theologii starokřesťanskou v obrazech. Kniha má 12 oddílů. Dílo, tištěné na křídovém papíře se spoustou ilustrací a s několika barevnými přílohami, nemělo by scházeti v knihovně žádného vzdělance. Braitto.

GRASSET, Paris: Brémond: La poésie pure, 320 str., 15 frs. Literát, hledač pravdy v mystice a poesii, podává výsledek své práce a svých diskusí o vážném problému čisté poesie. Jsem vděčen za precisování autorovo, kterým určuje pravou poesii inspirací krásna bez příkras a bez umělkování. Ano, poesie jest vnitřní žár, teplo, tíha, která nás vrhá do hodnot nadzemských.

HANSTEIN, Bonn: Lehrbuch der kathol. Religion auf Grundlage des Lehrbuches von Rauschen nach den neuen Richtlinien bearbeitet. I. Die Lehre von Christus. Die Lehre von Gott. Von Prof. Dr. A. Cohnen. Str. X+170. Cena 2.80 zl. m. II. Die Lehre von der Kirche. Von Prof. Dr. A. Cohnen u. Dr. F. Anders. Str. 130. Cena 2.20 zl. m. — III. Kathol. Sittenlehre. Von Prof. Ferd. Bremer. Str. 126. Cena 2.20 zl. m. — Ministerstvem německým schválené a německým episkopátem neobyčejně lichotivě pozdravené učebnice katol. náboženství. Zajímají nás ovšem svou metodou, ale hlavní chvála jejich jest, že jsou psány tak, aby se při nich zapomnělo na profesora. Stkvělá přesnost a ukázněnost řeči rozumu, prohrátá zřetelně tlumeným žarem srdce, činí tyto učebnice milou a poučnou četbou i dospělým. —es—

H. HAESEL, Leipzig: Brandenburg: Das neue Theater. 1926. 80, str. 588. Kniha, jednájící o celkovém hnutí divadelním, dále o úkolech mladé generace a nové doby vzhledem k divadlu. Jest to obšírná kritika dnešního divadla, dávající směry, jak zvýšiti jeho úroveň. Asop.

KOESEL-PUSTET, München: Kasperczyk: Reifende Menschen u. Menschheitsreifung. 80, str. 296, 6.50 Mk. Kniha chtějící pomoci k sebevýchově, k převýchově. Snaží se vyzkoumati příčinu dnešních společenských chorob. Ukazuje historickou studii úchytky vývoje sil v lidstvu a následky v prázdné životní rozervanosti. Autor vidí jedinou záchranu v prohloubení života ne v pouhé organizaci. Slovo velké, osvobozující. Spisovatel všímá si všech problémů a ke všem zaujímá stanovisko pastorální, apologetické, sociální i biologické. Kniha zralá. Každý kněz by ji měl čísti. —B—

KOTRBA, Praha: Anna Frusová: Ze života pro život. (Ludmila XXVII.3.) — Dva obrázky: „Tesknice“ — nostalgie pudí mladíka-vojáka ke zběhnutí, ale zachraňuje jej šťastná náhoda. „Za sněhové vánice“ — se k smrti uštvě žena horáka Vávry, zmámená světem z nížiny. Náměty i řešení dobré. Ale knihu nedám ani nedoporučím do žádné knihovny, neboť konkubinát a sebevraždu nelze podobně okrašlovati jako zde; takový způsob jen přilévá oleje do dnešní morální ochablosti a tím hůře se nese v knize s vignetou katolictví. Kde zůstal redaktor sbírky? I. F. P.

KUNCÍŘ, Praha: Hilaire Belloc: Neuvěřitelný příběh pana Petra. Román, přeložil A. Zkoumal. — Román budoucnosti: obraz otrockého klanění světa pozlacené hlíně mamonu. Prostý člověk ztratí paměť a omylem pokládán za amerického milionáře hýbe svým slovem všemi finančníky Anglie; vystoupí pravý milionář; v právním zápase moc peněz padá, vítězí — třeba ne svým přičiněním — prostý muž. „Jak lze člověku dávat peníze a nedávat s nimi kletby?“ Kniha žádá přemýšlení — proto pro milovníky napětí a rozvažování. I. F. P.

L'ART CATHOLIQUE, Paris: Mgr. Herscher, archv. de Laodicée: Sous le souffle divin. (Conférences.) — Osm rozprav z různých dat (1917—25) o projevu náboženského vnitřního života v různé formy ať je to v osobách (Card. Mercier, S. Francois d' Assise, Ste Thérèse, Les premiers martyrs, l'Amour divin) nebo v životě rasy či v umění (Noels d' Alsace, Un Careme á la cour de Louis XIV., la Musique sacrée). Řeči — s našeho stanoviska různé ceny — dýchají všechny horkým vlasteneckým cítěním občana církve a občana Francie; pro poznání franc. myšlení velmi poučné a zajímavé. I. F. P.

MAISON DE LA CHARITE, Montpellier: Cazes: L'abbé Emprin. — 98 str. — Ideální portrét jednoho z těch mnohých franc. kněží-bláznů pro Krista-Světlu, apoštol-obětovaný. Zakládá velkolepou instituci duší věnujících se největší bídě, věnující se vyvrženým a opuštěným, žebrákům, tulákům, kleslým ženám. Jeho pomocnice ujímá se dělníků, chudých, jdou všude, kde pláče bída... Bože, Bože, kdy nám již dáš takové muže? ... S. B.

MAYRHOFER, Regensburg: Mayrhofer: Konnersreuth. Informativní, dobrá brožurka o případu stigmatizované dívky posledních dnů. Nejlepší informativní dílko o tomto případě. — Cena 0.50 Mk.

OLDENBOURG, München: Handbuch der Philosophie, 5. Lieferung. Philosophie der Mathematik und Naturwissenschaft. (Teil I.) Von Prof. Dr. Herm. Weyl-Zürich. O současném stavu matematiky a filosofických problémech s matematikou souvisejících. Vychází od filosofických základů matematiky, studuje její axiomata, tvoření pojmů, soudy a úsudky matematické. Dobře zde vystihuje velkou přednost matematické budovy logické, která ve své symbolistice nejsouc vázána na gramatiku jazyka, vyjadřuje své soudy jednoznačnou přesností, jinde nedostižnou. V těchto filosofických základech přidržuje se autor ponejvíce Leibnitze, zakladatele moderní filosofie matematiky. V dalších kapitolách vybírá si autor z celé matematiky velmi vhodně pouze nejvýznačnější problémy. Tak uvažuje o

přirozené řadě čísel, která tvoří základ pro matematickou indukci. Teorii množin studuje obzvláště pečlivě, ukazuje mimo jiné na její význam pro přesné pojmání různých případů matematického nekonečna. Budiž zde upozorněno, že zde není dosti přesně vyčten rozdíl pojmu nekonečna ve smyslu matematickém v každém případě zvláště definovaném a mezi pojmem filosofického nekonečna. Matematické nekonečno v řeči filosofů značí totiž vždy pouze infinitum a nikoliv indefinitum. Českého výrazu neužívám, vedl by zde k omylu. O vyřešení protichůdných důsledků z jednotlivých pojmání matematického nekonečna pojednává jednak studiem matematického intuicismu představeném Bowlerem, jednak matematického formalismu, jehož představitelem jest Hilbert. Bowlerův intuicism svým významem nestojí tak vysoko, jak soudí autor, poněvadž v ohledu noetickém ubírá lidskému duchu schopnost povznést se výše než k bezprostřednímu vnímání smysly. Naproti tomu jest naprosto nedoceněn Hilbertův formalism, o němž autor pojednává s nepochopením. Hilbertovou zásluhou jest, že svým formalismem rozřešil problémy rozvířené teorií množin na půdě dosavadní matematiky. V geometrické části věnuje autor pozornost Kleinem vytvořené teorii sdruženin, poskytující syntesu jednotlivých částí geometrie. Oceňuje též Lobačewským a Minkowskim vytvořenou geometrii neeuclidovskou, která se se zdarem uplatnila v teorii relativity. Lze říci, že celá tato práce jest dobrým přehledem styčných bodů mezi matematikou a filosofií. Jest psána hutně a výstižně a ani vyčtené nedostatky neztenčují její ceny orientační.

Artur Pavelka.

SCHULBRUDER, Kirnach—Villingen: Janvier O. P.: Das Leiden unseres Herrn J. Christi u. die christliche Moral. 380. Vydáním těchto konferencí vykonal nakladatelství opravdu záslužný čin. Jsou to konference, které následovaly po velkých konferencích postních a které byly přípravou posluchačů Notre-Damských na velikonoční sv. přijímání. Dílo hluboké, pathetické, plné rozborů duše, hříchu a lásky a spravedlnosti Boží. Janvier jest kazatel obrovské potence, nebyl hercem, nýbrž hlasatelem pravdy a to plnilo Notre - Dame. Tři svazky podávají trojí bohatá postní kázání. Zdrť laika i kněze.

S. B.

Faustmann: Die Ritter des hl. Geistes, 900 str., cena 7.80 Mk. — Dávno čekaná kniha. Spisovatel ukazuje velikost pastýřů-biskupů. Spis historický, apologetický, dogmatický, plný života a plný aplikací zásad. Dovede nadchnouti k lásce k těm, na nichž spočívá odpovědnost za naši spásu. Ano, biskupové si zaslouží naší úcty, poslušnosti, lásky a — modlitby. Kniha právě včas i u nás!

Braitto.

SPES, Paris: Edm. Renard: Lavigerie. 15 frs. „Nadchnouti se minulostí a pochopiti budoucnost; z toho nám kynou velké činy,“ končí autor v úvodě. Platí i u Lavigerieho. Bohužel, u nás je tento vel. apoštol Afriky skoro neznámý. Jeho život je jako jeho postava: plný činností a vznešený svými ideály. Zosobnění snahy církve pro osvobození lidí z otroctví duše i těla. Tento životopis je úplný a dobrý; k poznání „afrického lva“ ho lze jenom doporučiti. I. F. P.

ŠORM, Praha: Šorm: Sv. František a příroda. - Idealista Šorm podává za neuvěřitelnou cenu 6.50 Kč řadu roztomilých františkánských legend. Jsou svěží a teplé. Objednejte u autora, Praha II., Národní 8.

Z ČASOPISŮ: Hochland, číslo 5. Z posledního čísla dlužno upozorniti na krásnou studii o severské rase. Prof. Schwer obhazuje pojem státu s hlediska katol. nauky. Hezounké je vypravování o sv. Kummernis. Bohaté přehledy zase odměňují pilného čtenáře.

Linzer theol. prakt. Quartalschrift, 80. roč., číslo I. Jedenáct hodnotných článků orientuje v nových poznacích pastorálních a theologických. Pro nás má význam zvl. studie Cohauzsova o zažití Boha. I okultní zjevy zde jsou v posledních událostech hodnoceny. Pěkné jsou pastorální náměty loneovy, Schrattenholzerovy, Aethenovy, Haringovy. Pro kněze nezbytná pomůcka.

SEGRETERIA DI STATO
DI SUA SANTITÀ.

Dal Vaticano, die 20. Januarii 1927.

No 59503

da citarsi nella risposta.

Rev. de Pater,

Annalem librum ephemeridis Bohemorum lingua „Na hlubinu“ noncupatae, quem in tui ac tuorum obsequium Augusto Pontifici pie nuper obtulisti, Is perlibenter excepit, mihi que munus, sane gratum, Tibi ex animo gratias quam plurimas referrendi commisit. Insuper Sanctitas Sua vehementer gratulatur omnibus istius studiorum collegii patribus, qui in eadem ipsa edenda divulgandaque ephemeride, ut hominum vita christianae sapientiae praeceptis magis in dies imbuatur, strenue adlaborant. Ut autem vestrum, quod coepistis opus, plurimum in religionis bonum proficiat, Beatissimus Pater cum tibi, tum omnibus ephemeridis scriptoribus atque lectoribus in caelestium donorum auspiciis Apostolicam Benedictionem impertit.

Haec tibi referens, ea qua par est observantia sum ac permaneo

Tibi addictissimus

P. Card. Gasparri.

Důstojný otče!

Ročník časopisu v jazyku Čechů, zvaného „Na hlubinu“, který jsi vznešenému Veleknězi podal v projevu oddanosti své a tvých, On s velikým potěšením přijal a mne pověřil úlohou velmi milou, Tobě ze srdce vzdáti veliké díky. Mimo to Jeho Svatost blahopřeje všem kněžím onoho klášterního studia, kteří horlivě pracují na vydávání a šíření onoho časopisu, aby život lidí stále více přijímal zákony křesťanské moudrosti. Aby pak vámi započaté dílo přinášelo veliký užitek náboženství, svatý Otce Tobě a všem spisovatelům a čtenářům časopisu uděluje apoštolské požehnání jako záruku nebeských darů.

To Ti oznamuje, v patřičné úctě jsem Tobě nejoddanější

P. Card. Gasparri.